

Curaclam na Bunscoile

Réamhrá

Primary School Curriculum

Introduction

BAILE ÁTHA CLIATH
ARNA FHOILSIÚ AG OIFIG AN tSOLÁTHAIR

Le ceannach díreach ón
OIFIG DHÍOLTA FOILSEACHÁN RIALTAIS
TEACH SUN ALLIANCE
SRÁID THEACH LAIGHEAN
BAILE ÁTHA CLIATH 2

nó tríd an bpost ó
FOILSEACHÁIN AN RIALTAIS
AN RANNÓG POST-TRÁCHTA
4-5 BÓTHAR FHEARCHAIR
BAILE ÁTHA CLIATH 2
(Teil: 01-6476834-5; Fax: 01-4752760)
nó trí aon díoltóir leabhar

Comhairleoir deartha:	Páirtíocht Bradley McGurk
Arna dhearadh ag:	The Identity Business
Grianghrafadóireacht:	Críostóir Mac Conmara
Arna chur i gcló ag:	Spectrum Print Management
Arna chlóbhualadh ag:	Mozzon Giuntina - Florence agus Officine Grafiche De Agostini - Novara

Curaclam na Bunscoile

Réamhrá

Clár

Réamhfocal ón Aire

Réamhfocal ón gCathaoirleach

	Réamhrá	1
Caibidil 1	Aidhmeanna, prionsabail agus gnéithe	5
Caibidil 2	Páistí agus an fhoghlaim	13
Caibidil 3	Saincheisteanna ríthábhachtacha sa bhunoideachas	25

Caibidil 4	Sainaidhmeanna agus cuspóirí ginearálta	33
Caibidil 5	Achair an churaclaim	39
Caibidil 6	Cur i bhfeidhm an churaclaim	61
	Críoch	73
	Aguisín	77
	Ballraíocht an Choiste Comhordaithe Bunscolaíochta	
	Ballraíocht na Comhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta	
	Buíochas	

Réamhfhocal ón Aire

Céim shuntasach i stair an bhunoideachais in Éirinn is ea soláthar *Curaclam na Bunscoile* (1999). Is é atá ann ná buaic roinnt mhaith blianta forbartha agus pleanála a raibh na comhpáirtithe agus na páirtithe leasmhara uile sa bhunoideachas gafa ann.

Bhí an príomhfhreagracht as *Curaclam na Bunscoile* a cheapadh ar an gComhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta (CNCM), arb é a ngnó comhairle a chur ar an Aire Oideachais agus Eolaíochta faoi chúrsaí athbhreithnithe curaclaim agus measúnaithe. Fuair an CNCM cuidiú san obair seo ó choistí a d'ionadaigh na príomhpháirtithe agus na páirtithe leasmhara uile sa bhunoideachas, agus shaothraigh siadsan sé achar curaclaim: Teanga; Matamaitic; Oideachas sóisialta, imshaoil agus eolaíochta (OSIE); Oideachas ealaíon; Corpoideachas; agus Oideachas sóisialta, pearsanta agus sláinte (OSPS). Is ar na húdaráis eaglasta ar leith atá an fhreagracht i gcónaí as an gcuraclam in oideachas reiligiúnach do bhunscoileanna a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm.

Mionchiallú ar mholtaí na Comhairle Athbhreithnithe don Churaclam Bunscoile (1990) is ea *Curaclam na Bunscoile* (1999). Imchlúdaíonn sé éirim fhealsúnach *Curaclam na Bunscoile* (1971) agus an tAcht Oideachais, 1998.

Cuimsíonn an curaclam smaointeoireacht oideachasúil an lae inniu maille leis na cleachtais oideolaíocha is mó éifeacht. Próiseas leasaithe atá éabhlóideach chomh maith le bheith forásach atá ann agus tá sé ceaptha chun freastal ar riachtanais páistí sa saol atá inniu ann.

Soláthraíonn tionscnamh *Curaclam na Bunscoile* deis spreagthach le haghaidh athraithe agus athnuachana sna bunscoileanna. Is mian liom breith ar an bhfaill seo chun mo bhuíochas a ghabháil leis na daoine go léir a bhí páirteach san fhorbairt. Tá a fhios agam gur féidir liom brath fós ar a gcomhoibriú agus a gcabhair le linn don churaclam bheith á chur i bhfeidhm sna scoileanna.

Micheál Ó Máirtín

Aire Oideachais agus Eolaíochta

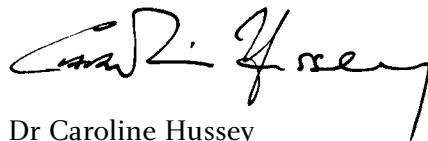
Réamhfhocal ón gCathaoirleach

Baineann an-tábhacht leis an oideachas i bhforás an pháiste ó lá go lá agus cuidíonn sé go mór le sásamh pearsanta, sóisialta, cultúrtha agus eacnamaíoch a thabhairt dó/di mar dhuine fásta amach anseo. Ar an ábhar sin, céim thábhachtach i bhforbairt an oideachais is ea soláthar curaclaim leasaithe do bhunscoileanna.

Déanann leasú an churaclaim, a treoraíodh ag moltaí Thuairisc na Comhairle Athbhreithnithe don Churaclam Bunscoile (1990), prionsabail *Churaclam na Bunscoile* (1971) a chuimsiú agus a fhorbairt. Tá gaol faoi leith ag an gcuraclam bunscoile le hoideachas an dara leibhéal agus tá an leasú seo déanta i gcomhthéacs roinnt forbairtí a tharla in oideachas an dara leibhéal le blianta beaga anuas.

Tá ábhar teagaisc nua ann freisin agus cuimsíonn sé cineálacha nua cur chuige agus modheolaíochta. I measc na saincheisteanna a chlúdaítear sa churaclam tá tábhacht na litearthachta agus na huimhearthachta i leith sásaimh phearsanta. Freastalaíonn an curaclam freisin ar riachtanais úra, go háirithe i réimsí na heolaíochta agus na teicneolaíochta, an oideachais shóisialta, phearsanta agus sláinte, agus na saoránachta, maille leis an aird a thugtar ar an tionscadal phiólótach sna nuatheangacha.

Is mian liom mo mhórbhuíochas a ghabháil leis na daoine go léir a chuidigh leis an bpróiseas leasaithe: le baill na Comhairle, go háirithe leis an Dr Tom Murphy, nach maireann, a bhí ina chathaoirleach go dtí 1996, le baill na gcoistí curaclaim agus na hoifigigh oideachais a rinne na curaclaim do na hábhair éagsúla a fhorbairt, a dhearadh agus a struchtúrú, le Cathaoirleach agus baill an Choiste Comhordaithe Bunscolaíochta, le Lucy Fallon-Byrne, Leas-phríomhfheidhmeannach na CNCM, a bhí freagrach as comhordú agus táirgeadh an churaclaim, agus le hAlbert Ó Ceallaigh, Príomhfheidhmeannach na CNCM, a ndearnadh an curaclam a athbhreithniú agus a fhorbairt faoina cheannas.

Dr Caroline Hussey

Cathaoirleach

Réamhrá

Réamhrá

Tionscnamh tábhachtach i stair an bhunoideachais in Éirinn is ea soláthar *Curaclam na Bunscoile* (1999). Is é atá ann ná buaic forbartha agus pleanála curaclaim a raibh na comhpháirtithe agus na páirtithe leasmhara uile sa bhunoideachas gafa ann le blianta beaga anuas.

Ba é *Curaclam na Bunscoile* (1971) an mórleasú deireanach a rinneadh ar an gcuraclam do bhunscoileanna. Tharla teaghlaim d'fhorbairtí oideachasúla, eacnamaíocha, sóisialta agus cultúrtha i sochaí na hÉireann ó shin agus tá na forbairtí seo curtha san áireamh sa leasú seo.

Saothar na Comhairle Athbhreithnithe don Churaclam Bunscoile a chuir tús leis an bpróiseas leasaithe curaclaim agus foilsíodh a dtuarascáil siúd i mí Bealtaine 1990. Is é a bhí inti mionluacháil ar churaclam na bliana 1971 agus sholáthraigh sí an bunús leis an athdhearadh agus an athstruchtúráil atá curtha i láthair sa churaclam seo.

Leagadh an fhreagracht as curaclam bunscoile leasaithe a fhorbairt ar an gComhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta, arb é a ngnó comhairle a chur ar an Aire Oideachais agus Eolaíochta faoi chúrsaí athbhreithnithe curaclaim agus measúnaithe. Bhunaigh an CNCM coistí a d'ionadaigh na príomh-chomhpháirtithe agus na páirtithe leasmhara uile sa bhunoideachas chun ráitis curaclaim agus treoirleáil do mhúinteoirí a leagan amach le haghaidh gach ceann de na sé achar curaclaim: Teanga; Matamaitic; Oideachas Sóisialta, Imshaoil agus Eolaíochta (OSIE); Oideachas Ealaíon; Corpoideachas; agus Oideachas Sóisialta, Pearsanta agus Sláinte (OSPS). Is é dualgas na n-údarás éagsúil eaglasta i gcónaí curaclam in oideachas reiligiúnach a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm sna bunscoileanna.

Mionchiallú ar mholtaí na Comhairle Athbhreithnithe don Churaclam Bunscoile (1990) is ea *Curaclam na Bunscoile*. Imchlúdaíonn sé éirim fhealsúnach *Churaclam na Bunscoile* agus léiríonn sé machnamh agus mianaidhmeanna an Choinbhinsiúin Náisiúnta um Oideachas (1994), an Pháipéir Bháin ar Oideachas, *Cairt don Oideachas sna Blianta Romhainn* (1995) agus an Achta Oideachais (1998). De thairbhe obair choistí na CNCM, cuimsíonn an curaclam smaointeoireacht oideachasúil an lae inniu maille leis na cleachtais oideolaíocha is nuálaí agus is éifeachtaí.

Is é atá ann ná próiseas leasaithe atá éabhlóideach agus forásach. Tá sé mar aidhm ag an gcuraclam freastal ar riachtanais páistí sa lá atá inniu ann, agus soláthraíonn a thionscnamh deis spreagthach chun athraithe agus athnuachana sna bunscoileanna.

Caibidil 1

Aidhmeanna, prionsabail agus gnéithe

Aidhmeanna, prionsabail agus gnéithe

Uathúlacht an pháiste

Ceiliúran *Curaclam na Bunscoile* uathúlacht an pháiste, de réir mar a léirítear í i bpearsantacht, intleacht agus acmhainn chun forbartha gach páiste. Tá sé mar aidhm aige an páiste a chothú sna gnéithe uile dá s(h)aol—na gnéithe spioradálta, morálta, cognaíocha, mothúchánacha, samhlaíocha, aeistéitiúla, sóisialta agus fisiceacha.

Tugann an curaclam aitheantas d'iomláine shaol an pháiste agus é/i ina pháiste agus féachann sé le freastal ar a riachtanais agus a (h)acmhainneacht de réir mar a thagann siad i gceist ó lá go lá. Trí riaradh ar na riachtanais seo, déanann an curaclam saol an pháiste a shaibhriú agus leagann sé dúshraith a sholáthróidh sonas agus sásamh dó/di ina c(h)uid oideachais amach anseo agus ina s(h)aol mar dhuine fásta.

An páiste agus an tsochaí

Aithnítear sa churaclam go maireann páistí sa tsochaí agus gur cuid den tsochaí iad, agus go dtéann a ngaolmhaireachtaí ag baile agus le daoine eile sa tsochaí i gcion go mór ar a bhforás pearsanta. Cuireann an curaclam na gnéithe seo de shaol an pháiste san áireamh go hiomlán mar féachann sé le forás aonair agus sóisialta a choinneáil ar cothrom, cothaíonn sé léirthuiscint ar an tslí ina gcomhlánaíonn diminsiúin dhifriúla na beatha a chéile, agus cuidíonn sé leis an bpáiste saothrú go comhoibritheach le daoine eile.

Oideachas agus an tsochaí

Tá gaol fuinniúil, idirghníomhach idir an t-oideachas agus an tsochaí. Ní hamháin go dtugann an t-oideachas léiriú ar shochaí ach bíonn tionchar aige ar an gcaoi a dtéann forbairt uirthi. Gléasann sé páistí chun páirt a ghlacadh i mbuntáistí na sochaí ina mbíonn cónaí orthu agus chun cuidiú go héifeachtach le cothú agus éabhlóid na sochaí sin. Tugann an curaclam léargas ar mhianaidhmeanna agus ar chúraimí oideachasúla, cultúrtha, sóisialta agus eacnamaíocha na sochaí Éireannaí. Tugann sé aird freisin ar mhianach malartach an eolais agus na sochaí agus freastalaíonn sé ar riachtanais páistí aonair agus iad ag dul in oiriúint d'athrú dá leithéid.

D'fhonn an dearcadh seo ar an bpáiste agus ar an oideachas a bhaint amach, rianaíonn an curaclam creatlach mhionchruinn, struchtúrtha d'ábhar atá cuimsitheach agus solúbtha. Cothaíonn sé páirtíocht ghníomhach páistí i bpróiseas foghlama atá samhlaíoch agus spreagthach. Tá sé mar bharrshamhail aige a chur ar chumas páistí riaradh, go muiníneach agus go teanntásach, ar éilimh na beatha, anois agus amach anseo.

Aidhmeanna ginearálta an oideachais

Is féidir samhail seo an oideachais a chur in iúl i riocht trí aidhm ghinearálta:

- a chur ar chumas an pháiste saol iomlán mar is dual do pháiste a chaitheamh, agus a (h)acmhainn mar dhuine uathúil a thabhairt chun críche
- a chur ar chumas an pháiste teacht chun cinn mar neach sóisialta trí chónaí agus chomhoibriú le daoine eile agus sa tslí sin a c(h)ion a dhéanamh ar mhaithe leis an tsochaí
- an páiste a ullmhú d'oidéachas breise agus d'fhoghlaim feadh saoil.

Forás an pháiste

Aithníonn an curaclam a thábhachtaí atá sé acmhainn iomlán an pháiste a fhorbairt. Féachann sé le páistí a fhorbairt ó thaobh na spioradáltachta agus na moráltachta de agus le haireachtáil eiticiúil a chothú i ngach páiste a chuirfidh ar a c(h)umas luachanna a shealbhú ar féidir roghanna a bhunú orthu agus dearcadh a cheapadh dá mbarr; déanann sé iarracht an t-eolas agus na scileanna a sholáthar do pháistí a fhónfaidh dóibh ní hamháin agus iad ina bpáistí ach amach anseo agus iad ina ndaoine fásta; is cúram dó a n-acmhainn ar chur in iúl agus ar fhreagairt ealaíonta a fhorbairt; agus cothaíonn sé a bhforás mothúchánach agus fisiceach.

I sochaí a bhíonn ag athrú go tapa bíonn scileanna éifeachtacha idirphearsanta agus inphearsanta maille le scileanna cumarsáide riachtanach le gur féidir sásamh pearsanta, sóisialta agus oideachasúil a ghnóthú. Tá an cumas chun smaointeoireacht chriticiúil a dhéanamh, an fhoghlaim a chur i bhfeidhm agus solúbthacht agus cruthaitheacht a fhorbairt ar na tosca tábhachtacha freisin a chinntíonn go mbíonn rath ar shaol an pháiste. Leagann an curaclam béim ar leith ar chothú na scileanna agus an chumais seo i dtreo go mbeidh páistí in ann athruithe sa saol a sháru.

Ag foghlaim conas foghlaim a dhéanamh

Sprioc thábhachtach eile atá leis an gcuraclam is ea a chur ar chumas páistí foghlaim conas foghlaim a dhéanamh, agus léirthuisicint a chothú ar fhiúntas agus ar chleachtas na foghlama feadh saoil. Tá sé mar aidhm ag an gcuraclam grá don fhoghlaim a fhothú sa pháiste a mhairfidh ann/inti i rith na gcéimeanna go léir den oideachas foirmiúil agus a léireofar ina (h)intinn fhiafraitheach agus a f(h)iosracht aibhsithe.

Déantar saothrú breise ar na haidhmeanna seo i gcaibidil 4, áit a rianaítear sainaidhmeanna agus cuspóirí ginearálta.

Prionsabail an churaclaim

Bunaíodh curaclam na bliana 1971 ar fhealsúnacht oideachais a chuimsigh na cúig phrionsabal seo a leanas:

- forbairt iomlán chomhchuí an pháiste
- a thábhachtaí atá sé difríochtaí aonair a chur san áireamh go cuí
- tábhacht modhanna gníomhacha agus fionnachtana
- nádúr comhtháite an churaclaim
- tábhacht na foghlama a bhunaítear ar an imshaol.

Réitigh an Chomhairle Athbhreithnithe don Churaclam Bunscoile leis na prionsabail seo agus mhol sí go léireofaí iad in aon fhorbairt churaclaim a dhéanfaí feasta. Dearbhaíonn *Curaclam na Bunscoile* an dearcadh ar an bpáiste agus ar an bpróiseas foghlama atá intuigthe as na prionsabail seo agus déanann sé iad a fhorbairt. Tá na prionsabail maidir le forbairt iomlán chomhchuí an pháiste agus le difríocht aonair a chur san áireamh athshonraithe sna coincheapa leitheadacha seo:

- uathúlacht an pháiste a cheiliúradh
- forbairt acmhainn iomlán an pháiste a chinntiú.

Tá na trí phrionsabal oideolaíocha a bhaineann le modhanna gníomhacha agus fionnachtanacha, le curaclam comhtháite agus le foghlaim bunaithe ar an imshaol fite isteach i raon níos leithne de phrionsabail fhoghlama ar sainchomharthaí níos iomláine iad ar an bpróiseas foghlama a shamhlaítear sa churaclam leasaithe.

Seo iad na cinn is tábhachtaí:

- buntoisc inspreagtha i gcúrsaí foghlama is ea ciall an pháiste don iontas agus a f(h)iosracht nádúrtha
- feidhmeannach gníomhach ina c(h)uid foghlama féin is ea an páiste
- tá an fhoghlaim forásach ó nádúr
- is é bunús na foghlama an t-eolas agus an t-eispéireas atá ag an bpáiste cheana féin
- soláthraíonn gar-imshaol an pháiste an comhthéacs le haghaidh foghlama
- ba chóir modhanna gníomhacha agus fionnachtana bheith i gceist san fhoghlaim
- tá teanga lárnach sa phróiseas foghlama
- ba chóir go mbraithfeadh an páiste diminsiún aeistéitiúil na foghlama

- is diminsiúin thábhachtacha san fhoghlaim iad diminsiúin shóisialta agus mhothúchána
- is éifeachtaí an fhoghlaim de thoradh í a bheith comhtháite
- ba chóir scileanna a éascaíonn traschur na foghlama a chothú
- ba chóir scileanna smaointeoireachta agus fadhbréitigh ard-oird a fhorbairt
- ba chóir an chomharfhoghlaim bheith ina gné den phróiseas foghlama
- ba chóir raon na ndifríochtaí aonair a chur san áireamh sa phróiseas foghlama
- dlúthchuid den teagasc agus den fhoghlaim is ea an measúnú.

Saincheisteanna ríthábhachtacha sa bhunoideachas

Le linn don churaclam bheith á leasú tionóladh Coinbhinsiún Náisiúnta um Oideachas, foilsíodh Páipéar Bán ar Oideachas, *Cairt don Oideachas sna Blianta Romhainn* (1995) agus ritheadh an tAcht Oideachais (1998). Bhí comhaontú maidir le roinnt saincheisteanna a bhí bainteach leis an mbunoideachas mar thoradh ar an díospóireacht a tharla mar gheall ar na himeachtaí seo agus tionscnaimh oideachasúla eile. Orthu sin tá:

- feabhas an oideachais
- litearthacht agus uimhearthacht
- tuiscint d'fhéiniúlacht Éireannach a fhorbairt
- ionad na teanga Gaeilge sa bhunoideachas
- diminsiún spioradálta na beatha
- diminsiúin Eorpacha agus dhomhanda na beatha atá inniu ann
- iolrachas, meas ar ilghnéitheacht agus tábhacht na caoinfhulaingthe
- feidhm an churaclaim maidir le soláthar comhionannais agus cothroime i dtaca le teacht ar an oideachas
- páirtíocht san oideachas
- ról theicneolaíocht an eolais agus na cumarsáide i dtreisiú na foghlama
- ag freastal ar pháistí a bhfuil riachtanais faoi leith orthu
- ról cinntitheach oideachas na luath-óige
- ag éascú an trasdul ón mbunoideachas go dtí an t-iar-bhunoideachas
- ról an churaclaim i dtaca le patrúin fhoghlama ar feadh an tsaoil a fhothú.

Tugtar léargas ar na saincheisteanna seo sa churaclam agus déantar mion-chur síos orthu i gcaibidil 3.

Gnéithe sainmhínithe an churaclaim

Cuirtear aidhmeanna agus prionsabail gach achair den churaclam in iúl mar bhailiúchán d'ábhar comhleanúnach, struchtúrtha a bhfuil na gnéithe sainmhínithe atá rianaithe thíos mar thréithe aige.

Fócas ar an bhfoghlaim

Tá an curaclam bunaithe ar fhealsúnacht agus ar shíceolaíocht teagaisc agus foghlama a chuimsíonn an teoiric agus an cleachtas oideachasúil is airde céim. Is ionann aige an tábhacht a bhaineann leis an méid a fhoghlaimíonn an páiste agus an próiseas trína bhfoghlaimíonn sé/sí é. Ceann dá ghnéithe riachtanacha is ea go n-aithníonn sé an prionsabal go bhfuil saghsanna éagsúla foghlama ann agus go bhfoghlaimíonn páistí aonair ar bhealaí éagsúla. Dá bhrí sin, cuireann an curaclam in iúl, ní hamháin an t-ábhar atá le foghlaim agus na torthaí atá le gnóthú, ach raon leathan cur chuige i leith na foghlama. Is cuspóir don churaclam féachaint chuige go mbeidh an cineál eispéiris scoile ag páistí a thabharfaidh orthu meas a bheith acu ar an bhfoghlaim agus a gcumas ar foghlaim go neamhspleách a fhorbairt. Thar aon ní eile, tá sé mar aidhm aige taitneamh na foghlama agus an t-inspreagadh chun foghlama a threisiú.

Curaclam ábhartha

Féachann an curaclam le riachtanais fhorásacha agus oideachasúla na bpáistí a ndéanann sé freastal orthu a shásamh i gcomhthéacs na sochaí comhaimseartha ina maireann siad. Riarann sé ar riachtanais foghlama agus ar achair spéise láithreacha na bpáistí, agus ag an am céanna ullmhaíonn sé iad chun leas a bhaint as an mbreisoideachas. Cuireann sé ar chumas páistí feidhmiú go héifeachtach i sochaí mhalartach agus riachtanais shaol an lae inniu a bharráocht go rathúil.

Curaclam leathan, cothrom

Tá leithne agus cothromaíocht mar airíonna ag an gcuraclam. Tugann sé léargas ar na gnéithe iomadúla d'eispéireas, de ghníomhaíocht agus de chur in iúl an duine, agus tá sé dírithe ar acmhainn iomlán an uile pháiste a fhorbairt. Laistigh de chreatlach náisiúnta atá soiléir, struchtúrtha, tugann sé solúbthacht don scoil agus don mhúinteoir agus iad ag planáil na n-eispéireas foghlama a fhónann don pháiste aonair ag na céimeanna éagsúla dá f(h)orás.

Cur chuige forásach i leith na foghlama

Léiríonn an curaclam cur chuige forásach i leith na foghlama. Trí fhíorais agus idéanna a bhíonn sealbhaithe cheana féin a athúsáid mar phointe tosaithe tráth a mbíonn foghlaim úr á déanamh, tugann sé deis eolas a fhairsingiú go comhleanúnach agus coincheapa a thabhairt chun míneadais de réir a chéile. Aithníonn sé freisin nádúr comhtháite eolais agus smaoinimh agus cuireann sé treise ar na ceangail ó thaobh ábhair atá sna hachair churaclaim éagsúla. Cruthaíonn sé seo comhréir i bhfoghlaim an pháiste agus fónann sé do mhianach coimpléascach an phróisis fhoghlama.

Miontuairisc ar an ábhar

Soláthraíonn an curaclam miontuairisc ar an ábhar atá i gceist i ngach ábhar léinn. Riarann sé ar eispéireas foghlama fairsing agus spreagann sé neart cineálacha cur chuige maidir le teagasc agus foghlaim a fhreastalaíonn ar riachtanais dhifriúla páistí aonair.

Eolas, coincheapa agus scileanna ar cothrom

Samhlaítear sa churaclam gaolmhaireacht faoi leith a bheith idir sealbhú eolais agus forbairt coincheap agus scileanna. Tá coincheapa agus scileanna rianaithe le haghaidh gach leibhéal, agus is trí iniúchadh a dhéanamh ar ábhar an churaclaim a théitear i gceann a bhforbartha. Leagtar an-bhéim ar an gcumas le ceistiú, anailísiú, imscrúdú, smaointeoireacht chriticiúil, réiteach fadhbanna, agus idirghníomhú go héifeachtach le daoine eile a fhorbairt.

Measúnú mar dhlúthchuid den teagasc agus den foghlaim

Gné thábhachtach den churaclam is ea an t-ionad lárnach a bhronntar ar an measúnú sa phróiseas teagaisc agus foghlama. Nuair a bhaintear úsáid as straitéisí measúnaithe atá dírithe ar riachtanais páistí a aithint, agus nuair a sholáthraítear na heispéiris fhoghlama a shásóidh na riachtanais seo, cuirtear go hábhalmhór le héifeachtacht an phróisis teagaisc agus foghlama. Ar an ábhar sin, gabhann ráiteas le gach ábhar curaclaim mar gheall ar mhodhanna measúnaithe oiriúnacha agus a n-úsáid.

Tábhacht na pleanála

Eispéireas comhtháite foghlama is ea a shamhlaítear do pháistí sa churaclam. D'fhonn é seo a bhaint amach, leagtar béim láidir ar phleanáil. Laistigh de chreatlach an churaclaim tá sé de cheart ag scoileanna clár a oireann d'imthosca ar leith na scoile agus do riachtanais, infheidhmeacht agus achair spéise na bpáistí a phleanáil. Nuair a chuirtear ábhar i láthair agus nuair a dhéantar cineálacha cur chuige agus modhanna teagaisc a iniúchadh sa churaclam, cuirtear i gcás go ndéanfaidh scoileanna, agus a gcur i bhfeidhm á phleanáil acu, an curaclam a oiriúnú agus a chiallú de réir mar is gá d'fhonn freastal ar a riachtanais uathúla féin.

Páistí agus an fhoghlaim

Páistí agus an fhoghlaim

Na prionsabail fhoghlama atá sa churaclam

Is féidir cur síos ar an bhfoghlaim mar eispéireas ar bith a chuidíonn le forás an pháiste. Próiseas é a thosaíonn roimh bhreith agus a thugann léiriú ar eispéireas an pháiste ar a (h)imshaol agus a (h)idirghníomhú leis. Is i rith na mblianta tosaigh is tapúla a bhíonn ráta a d(h)ul chun cinn, agus faoin uair a thagann an páiste ar scoil bíonn raon coimpléascach eolais, coincheap, scileanna agus luachanna sealbhaithe aige/aici cheana féin.

Tuiscint an pháiste don iontas agus a f(h)iosracht nádúrtha

Is é a spreagann an fhoghlaim seo ná an páiste bheith ag déanamh iontais de chastacht an domhain, fonn bheith air/uirthi meabhair a bhaint aisti, agus a f(h)uinneamh spontáineach chun í a iniúchadh trí mheán an tsúgartha. Tá an tuiscint seo don iontas, mar aon le fiosracht nádúrtha an pháiste, i gcroílár an phróisis fhoghlama agus soláthraíonn sí an cúinse inspreagtha is dílse agus is luachmhaire i bhfoghlaim an pháiste. Is tríd an tuiscint seo don iontas a shaothrú a sholáthraíonn an curaclam an t-eispéireas foghlama is mó a shásaíonn an páiste agus is tríd freisin a chothaíonn sé léirtheiscint ar fhiúntas na foghlama.

An páiste mar fheidhmeannach gníomhach ina c(h)uid foghlama féin

Bunphrionsabal den churaclam is ea gur chóir don pháiste bheith ina fheidhmeannach gníomhach ina c(h)uid foghlama féin. Tá struchtúr agus ábhar an churaclaim leagtha amach d'fhonn deiseanna a sholáthar páirt ghníomhach a ghlacadh i raon fairsing d'eispéiris fhoghlama agus d'fhonn páistí a ghríosú chun freagairt d'ábhar agus do straitéis teagaisc ar leith ar shlí ilghnéitheacha.

Mianach forásach na foghlama

Ní gá gur próiseas líneach é an fhorbairt choincheapúil. Féadfaidh sé tarlú ar roinnt plánaí ag an am céanna nó de thoradh léim iomasach a dhéanamh. Tar éis don pháiste déileáil le heolas, idéanna agus scileanna faoi leith ar leibhéal simplí, ba chóir deis a bheith aige/aici filleadh orthu go tráthrialta d'fhonn a t(h)uiscint a dhoimhniú. Sa tslí seo freastalaíonn an curaclam ar chastacht an phróisis fhoghlama agus ar fhorbairt chomhleanúnach chreatlach choincheapúil an pháiste.

Eolas agus taithí an pháiste mar bhonn foghlama

Bunphrionsabal den churaclam é gur chóir gurb iad an t-eolas agus an t-eispéireas a bhíonn ag an bpáiste cheana féin an pointe tosaithe nuair a bhíonn tuiscint nua le gnóthú aige/aici. Cuireann an curaclam ar chumas an pháiste dul chun cinn ón ní aithnidiúil go dtí an ní anaithnid, ón tsimplíocht go dtí an chastacht, ón ní coincreíteach go dtí an teibíocht, agus dá bharr sin leas a bhaint as eispéireas foghlama atá éifeachtach, comhsheasmhach agus ábhartha.

Foghlaim ar bhonn an imshaoil

Is comhthéacs tábhachtach é imshaol an pháiste i dtaca lena f(h)orbairt. Is é an bunús is éifeachtaí don fhoghlaim an t-eispéireas pearsanta mar a mbíonn an páiste ag teagmháil go gníomhach leis an ngar-imshaol agus leis na daoine a chónaíonn ann. Beidh sé seo dírithe ar an mbaile i dtosach. Leathnófar amach é ar ball agus cuimseofar an gar-imshaol agus an scoil agus, de réir mar a aibíonn an páiste, cuimseofar eispéireas a bheidh ag dul i méid i gcónaí. Soláthraíonn an taithí phearsanta seo creatlach thagartha trína dtuigfear coincheapa atá níos teibí. Cuirfidh taithí dhomhain ar ghnéithe difriúla den churaclam lasmuigh den seomra ranga go hábhalmhór le hábharthacht agus éifeachtacht na foghlama a dhéanfaidh na páistí.

Ag foghlaim trí ghníomhaíocht agus fhionnachtain faoi threoir

Tá prionsabal na gníomhaíochta agus na fionnachtana faoi threoir, agus tábhacht an mhúinteora a sholáthróidh na heispéiris fhoghlama is éifeachtaí don pháiste, i gceartlár an churaclaim. D'fhonn a chinntiú go mbíonn an fhoghlaim lán-táirgiúil, caithfidh an múinteoir céimeanna foráis faoi leith i dtuiscint an pháiste a aithint agus an tsraith ghníomhaíochtaí is fearr a chuirfidh foghlaim an pháiste chun cinn a roghnú ansin.

Ag foghlaim trí theanga

Tá ról fíor-riachtanach ag teanga i bhfoghlaim na bpáistí. Tarlaíonn go leor foghlama de thoradh idirghníomhú teanga agus eispéiris. Cuidíonn teanga leis an bpáiste eispéireas a shoiléiriú agus a léirmhíniú, coincheapa úra a shealbhú, agus coincheapa a bhíonn tugtha leis/léi aige/aici cheana féin a dhoimhniú. I ngeall ar an ngaol cinntitheach seo idir teanga agus foghlaim cuimsíonn an curaclam úsáid cainte agus díospóireachta mar lár-straitéis foghlama i ngach achar curaclaim. Éascaíonn sé seo iniúchadh idéanna, mothúchán agus frithghníomhartha trí mheán teanga a bhíonn ag éirí níos casta de réir a chéile, agus sa tslí seo doimhníonn sé tuiscint an pháiste ar an domhan.

An diminsiún aeistéitiúil

Cuireann an curaclam ar chumas an pháiste an diminsiún aeistéitiúil a aireachtáil i ngach achar. Déanann sé seo eispéiris fhoghlama an pháiste a shaibhriú mar aon leis na gnéithe difriúla dá f(h)orás coincheapúil. Is cosúil gur i gcruthaitheacht dhúchasach gach duine aonair is léire uathúlacht an pháiste, agus is prionsabal tábhachtach den churaclam é freagairt chruthaitheach an pháiste agus nochtadh braistintí, léargais, léirmhínithe agus eolais a ardluacháil.

Diminsiúin shóisialta agus mhothúchána na foghlama

Aithnítear go forleathan go n-oibríonn forás sóisialta agus mothúchána an pháiste tionchar nach beag ar rathúlacht a c(h)uid foghlama. Is é an bealach is éifeachtaí chun déileáil leis ná trí mheán ethos scoile a bhfuil gaolmhaireacht chúramach, idirghníomhach idir na múinteoirí agus na páistí mar shainchomharthaí air. Is cúram lárnach don fhoghlaim freisin é i ngach achar curaclaim. Cuirtear béim ar a thábhacht freisin in oideachas sóisialta, pearsanta agus sláinte. Trí thaithí scoile atá rathúil agus sona a chur ar fáil do pháistí, trí fhorás riachtanach inphearsanta agus idirphearsanta a chothú agus trí scileanna cumarsáide a fhorbairt, neartaítear féinmheas agus féinmhuinín páistí agus méadaítear a n-inspreagadh chun foghlama.

Comhtháthú na foghlama

Is cuma don pháiste óg an t-idirdhealú atá idir na hábhair: tá sé níos tábhachtaí go mbeadh taithí aige/aici ar phróiseas foghlama comhleanúnach a chuimsíonn eilimintí ilghnéitheacha. Ar an ábhar sin, tá sé tábhachtach go ndéanfaí ceangail idir an fhoghlaim in ábhair éagsúla. De réir mar a aibíonn páistí, tugann an comhtháthú léargas níos leithne agus níos saibhre dóibh ar a gcuid foghlama, leagann sé béim ar an gcomhcheangal atá idir eolas agus idéanna agus atreíonn sé an próiseas foghlama.

Traschur na foghlama

Bealach amháin chun éifeachtacht na foghlama a mheas is ea breathnú ar chumas an pháiste ar a bhfuil foghlamtha aige/aici a chur i bhfeidhm agus é/í ag plé le fadhbanna, roghanna, tosca agus eispéiris neamhaithnide. Gné lárnach de chuid an churaclaim is ea sealbhú an chumais seo ar eolas a thraschur. Pléann gach achar curaclaim le forbairt cumas agus scileanna a chuirfidh ar chumas an pháiste dálaí ilghnéitheacha a fhreagairt go cruthaitheach, tabhairt faoi fhadhbanna go cuiditheach, cumarsáid a dhéanamh go héifeachtach, agus caidreamh rathúil a dhéanamh le daoine eile.

Smaointeoireacht agus fadhbréiteach ard-oird

Sa churaclam spreagtar an páiste chun fianaise a bhreathnú, a chur i gcóimheas agus a luacháil, chun ceisteanna ábhartha a chur, chun eolas riachtanach a aithint, chun croí faidhbe a aithint, chun réitigh a mholadh agus chun breitheanna eolacha a thabhairt. Cuidíonn na gníomhaíochtaí seo le cothú na scileanna smaointeoireachta ard-oird, leithéidí achoimriú, anailísiú, déanamh infeireas agus déaduchtuithe, chomh maith le léirmhíniú teanga fíortha agus íomháineachais.

Ag foghlaim go comhoibritheach

Cé go bhfuil sé tábhachtach go bhfaigheadh páistí taithí ar chineálacha éagsúla eagraithe ranga, soláthraíonn an obair i gcomhar deiseanna foghlama a mbaineann buntáistí sonracha leo. Spreagtar páistí trí bheith ag éisteacht le hidéanna agus tuairimí páistí eile, agus trí dheis a bheith acu iad seo a fhreagairt. Agus iad ag saothrú go comhoibritheach, tagann páistí faoi anáil na mbraistintí aonánacha a bhíonn ag páistí eile ar fhadhb nó ar dháil. Tabharfaidh siad seo léargas ar an bpearsantacht éagsúil agus ar na sainchumais a bhíonn ag baill eile an ghrúpa agus spreagfar malartú idirghníomhach a dhéanfaidh tuiscint páistí aonair a fhairsingiú agus a dhoimhniú. Lena chois sin, cuidíonn an taithí seo ar fhoghlaim chomhoibritheach le forás sóisialta agus pearsanta an pháiste, agus ó bheith ag obair le daoine eile éireoidh le páistí léirtheiscint a fháil go luath ar na buntáistí is féidir a fháil as saothar comhoibritheach.

Ag cur difríochtaí aonair san áireamh

Cuireann an curaclam difríochtaí in acmhainn agus i raon na hintleachta aonair san áireamh. Tugann sé aird freisin ar a lán tosca eile is cúis le difreálú, amhail imshaoil uirbeacha agus tuaithe, eagrú scoile aonranga agus ilranga, éagsúlacht i gcúlraí socheacnamaíocha, agus na rudaí a mbíonn an teaghlach agus an pobal ag súil leo. Leithne agus solúbthacht an churaclaim, na roghanna a sholáthraíonn sé maidir le hábhar a thoghadh agus leis an ord ina múintear é, agus an chaoi a ndíríonn sé ar riachtanais fhorásacha páistí, cinntíonn siad seo go léir go bhfuil sé inchurtha in oiriúint d'ilghnéitheacht imthosca agus eispéireas páistí.

Measúnú

Ról an mheasúnaithe

Tá an measúnú fíorthábhachtach sa phróiseas foghlama agus teagaisc. Baintear feidhm as chun próisis foghlama a fhaire agus chun gnóthachtáil a thomhas i ngach achar den churaclam. Tríd an measúnú cruthaíonn an múinteoir samhail chuimsitheach de riachtanais foghlama an pháiste, idir ghearrthéarmach is fhadtéarmach, agus pleanálann sé/sí obair don todhchaí dá réir. Baintear feidhm as an measúnú freisin chun páistí a mbíonn sain-mhíchumais foghlama iontu a aithint sa chaoi gur féidir an tacaíocht agus an chabhair a bhíonn de dhíth orthu a aithint, agus straitéisí agus cláir foghlama chuí a sholáthar dóibh chun go mbeidh ar a gcumas na deacrachtaí faoi leith a bhíonn acu a sháru.

Cuidíonn an measúnú le cumarsáid mar gheall ar dhul chun cinn agus fhorás páistí a chothú idir an múinteoir agus an pháiste, idir an múinteoir agus an tuismitheoir, agus i measc na múinteoirí féin. Cuidíonn sé leis an bpáiste féinaithne níos fearr a bheith aige/aici mar fhoghlaimeoir agus a c(h)umas féinmheasúnaithe a fhorbairt. Ina theannta sin, cuidíonn sé le hoideachas den mhianach is fearr a dheimhniú.

Achair atá le measúnú

Dlúthchuid de gach achar curaclaim is ea an measúnú agus cuimsíonn sé gnéithe ilchineálacha na foghlama: na gnéithe cognaíocha, cruthaitheacha, mothaitheacha, fisiceacha agus sóisialta. Chomh maith le táirgí na foghlama, déantar na straitéisí, na bealaí oibre agus na céimeanna sa phróiseas foghlama a mheasúnú. Cuimsíonn an measúnú forás fhéinmheas an pháiste, iompraíocht idirphearsanta agus inphearsanta, agus sealbhú raonta leathana eolais, scileanna, dearcaidh agus luachanna.

Cur chuige i leith an mheasúnaithe

D'fhonn fónamh do leithne agus d'ilghnéitheacht na foghlama a thairgeann an curaclaim, tá raon ilghnéitheach de ghléasanna measúnaithe curtha ar fáil ann. Sa chéad chás de tá gléasanna neamhfhoirmiúla amhail breathnóireacht an mhúinteora, obair ranga, obair bhaile agus díospóireacht leis na daltaí agus os a choinne sin tá gléasanna atá níos foirmiúla amhail trialacha diagnóiseacha agus trialacha caighdeánaithe. Moltar freisin gléasanna measúnaithe mar thionscadail, bhailiúcháin oibre agus próifílí curaclaim ar féidir iad a úsáid chun cur chuige foirmiúil agus cur chuige neamhfhoirmiúil a nascadh. Nuair a bhíonn modhanna teagaisc, foghlama agus measúnaithe á bpleanáil ag múinteoirí agus ag scoileanna, tá sé i gceist go roghnódh siad na cinn is fearr a fhónann dá riachtanais ag tráth áirithe.

An páiste agus an pobal foghlama

An comhthéacs sóisialta

Bíonn tionchar ríthábhachtach ag an gcomhthéacs ina dtarlaíonn an fhoghlaim ar mhianach agus ar éifeacht an phróisis foghlama. Contanam sóisialta is ea an teaghlach, an scoil, an múinteoir, an bord bainisteoireachta agus an pobal áitiúil agus soláthraíonn siad comhthéacs d'idirghníomhú sóisialta ina dtarlaíonn forbairt oideachasúil an pháiste.

An scoil, an príomhoide agus an fhoireann

Eagraíocht foghlama í an scoil a bhíonn gafa i bpróiseas leanúnach machnaimh, forbartha agus feabhsaithe. Tarlaíonn sé seo i gcomhthéacs comhoibrithe idir na páirtithe éagsúla i bpobal na scoile agus roinnt rólanna comhshnaidhmthe, comhthacúla á gcomhlíonadh acu. Is é príomhfheidhm na scoile an teagasc agus an fhoghlaim is airde cáilíocht a sholáthar dá cuid páistí, agus is é feidhm lárnach an phríomhoide pobal na scoile a threorú d'fhonn acmhainn bhuaice na scoile a bhaint amach.

Ceannaireacht churaclaim

Is é ról cinntitheach an phríomhoide fuinneamh agus inspreagadh a chothú san fhoireann, a n-iarrachtaí a dhearbhu agus a spreagadh, próiseas beoga cumarsáide a chothú, agus próiseas leanúnach comhairlithe a fhothú. Tá sé tábhachtach go spreagfaí cruthaitheacht, go dtabharfaí deis do na múinteoirí a dtallanna agus a saineolas aonair a nochtadh go hiomlán, agus go mbraithfeadh an fhoireann go léir gur leo féin pleanáil, cur i bhfeidhm agus rathúlacht an phróisis teagaisc agus fhoghlama.

Is é gnó lárnach an phríomhoide samhail chomhpháirteach don churaclam a chruthú sa scoil agus ceannaireacht churaclaim a bheidh fuinniúil, spreagúil a chur ar fáil. Cuirfidh an próiseas forbartha curaclaim ar chumas an phríomhoide, mar aon leis an bhfoireann, spriocanna oideachasúla atá ábhartha agus réalaíoch a aithint a thabharfaidh léargas ar riachtanais, infheidhmeacht agus imthosca na ndaltaí agus ar nádúr uathúil na scoile agus a himshaoil.

Chun na spriocanna seo a bhaint amach teastaíonn tuiscint dhomhain ar, agus gealltanais maidir leis, na prionsabail a thacaíonn an curaclam agus na cineálacha cur chuige ar dlúthchuid de iad. Ní foláir freisin bealaí oibre agus struchtúir a fhorbairt laistigh den scoil a éascóidh próiseas comhsheasmhach pleanála curaclaim agus eagraithe. Ba chóir go gcuirfí san áireamh anseo freagrachtaí ábhartha bheith á dtiomnú do leas-phríomhoidí, do phríomhoidí cúnta agus do mhúinteoirí a bhfuil dualgais speisialta orthu.

Tiocfaidh an próiseas pleanála chun buaice nuair a bheidh creatlach chun gnímh forbartha a bheidh mar threoir ag an scoil agus an curaclam á chur i bhfeidhm aici.

Leanúnachas agus forchéimniú

Tá monatóireacht ar chúrsaí leanúnachais ar cheann de na rólanna is tábhachtaí atá ag an bpríomhoide mar bhainisteoir curaclaim. Is féidir neamhleanúnachas a bheith i saol an pháiste ar ócáidí áirithe, mar shampla agus é/í ag aistriú ón mbaile go dtí an scoil, ó rang go rang, agus ón mbunscoil go dtí an iar-bhunscoil. Chun go mbeidh leanúnachas in oideachas na bpáistí ag gach céim agus d'fhonn dúbláil gan riachtanas nó bearnaí ina gcuid eolais a sheachaint, caithfidh príomhoidí féachaint chuige go bhfothaítear bealaí le haghaidh comhairlithe agus caidrimh.

Tá sé i gceist sa phróiseas comhairlithe idir an príomhoide agus an fhoireann freisin go mbunófaí córas éifeachtach cuí chun monatóireacht a dhéanamh ar ghníomhúchán agus ghnóthachtáil na ndaltaí. Tá comhthuiscint ar thábhacht an mheasúnaithe i gcúrsaí teagaisc agus foghlama, eolas ar na gléasanna measúnaithe atá ar fáil agus úsáid modhanna agus cleachtais oiriúnacha measúnaithe riachtanach chun eispéireas éifeachtach foghlama a sholáthar do pháistí.

Ról an mhúinteora

Ról lárnach atá ag an bpríomhoide is ea féachaint chuige go gcuidíonn na tuismitheoirí, an bord bainisteoireachta agus an pobal i gcoitinne go gníomhach le saol oideachasúil na scoile. Trí shamhail don oideachas agus ceannaireacht fhuinniúil a sholáthar, cruthaíonn an príomhoide feasacht ní hamháin faoi nádúr na scoile mar eagraíocht ach faoi cad atá ar a cumas. Gnóthaítear é seo trí chultúr comhoibrithe agus comhthacaíochta agus trí mheon oscailteachta agus muiníne.

Is féidir le cúraimí riaracháin agus pleanála dúshlán faoi leith a chur faoi phríomhoidí teagaisc, agus caithfear aird a thabhairt ar straitéisí inoibrithe a chuirfidh níos mó ama ar fáil dóibh chun caidreamh a dhéanamh leis an bhfoireann agus le haghaidh bhainisteoireacht agus riaradh éifeachtach na scoile. Mar sin féin, is é mórthreise an phríomhoide theagaisc an teagmháil a bhíonn aige/aici ó lá go lá le réadúlacht agus cúraimí an tseomra ranga agus an cuidiú díreach a thugann sé/sí d'éifeachtacht oideolaíoch na scoile.

Is é feabhas an teagaisc thar aon ní eile a chinneann cibé rath a bhíonn ar fhoghlaim agus ar fhorás an pháiste ar scoil. Soláthraíonn an múinteoir díolaim leathan saineolais agus inniúlachta agus baineann sé/sí leas as a b(h)reithiúnas gairmiúil nuair a bhíonn an próiseas foghlama á phleanáil agus á stiúradh. Ról casta atá aige/aici mar éascaitheoir agus mar threoraí aireach a shainmhíníonn riachtanais foghlama an pháiste agus a shásaíonn iad. Déantar an ról seo a bheochan trí urraim a thabhairt d'úathúlacht an pháiste, meas a bheith ar iomláine an pháiste mar fhoghlaiméir agus mothú díograise agus dúthrachta i leith an teagaisc. Cuireann saineolas gairmiúil an mhúinteora ar a c(h)umas riachtanais an pháiste agus éilimh an churaclaim a chiallú d'fhonn eispéiris foghlama éifeachtacha a sholáthar.

Sa phróiseas foghlama, baineann fíorthábhacht leis an gcineál gaolmhaireachta a bhunaíonn an múinteoir leis an bpáiste. Cásmaireacht an mhúinteora as folláine agus forás rathúil an pháiste an bunús is fearr le timpeallacht thacúil a chruthú ar féidir léi foghlaim an pháiste a éascú. Cothaíonn gaolmhaireacht iontaoibhe idir an múinteoir agus an páiste timpeallacht ina mbíonn an páiste sona ar scoil agus fonn foghlama air/uirthi.

Féachfaidh an t-eispéireas foghlama, maidir le nádúr agus cáilíocht, a roghnaíonn an múinteoir leis an eolas agus an inniúlacht atá ag an bpáiste cheana féin a chomhtháthú ar bhealach a chuideoidh go héifeachtach le forbairt a c(h)reatlaí coincheapúla. Agus é seo á dhéanamh ag an múinteoir, tabharfaidh sé/sí aird ar na difríochtaí a bhíonn idir páistí, a n-achair spéise agus a n-inspreagadh, a bpearsantacht ilghnéitheach agus na bealaí iomadúla ina bhfoghlaimíonn siad.

Tá sé de dhualgas ar an múinteoir féachaint chuige go ndéantar freastal ar riachtanais chasta foghlama na bpáistí trí phróiseas foghlama atá saibhir, ilghnéitheach. Chuige seo, caithfidh an múinteoir dul i mbun pleanáil ranga agus i mbun próisis níos leithne—pleanáil ar bhonn scoile, breithiúnais a thabhairt agus cinntí a dhéanamh maidir le roghnú ábhar, leis an gcaoi a gcuirtear na gnéithe difriúla den ábhar le chéile, agus leis an ord ina múintear iad.

Déanfaidh saghsanna difriúla eagraithe ranga an éagsúlacht foghlama atá le fáil sa churaclam a chomhlánú. Comharobair i ngrúpaí, obair aonair, teagasc an ranga agus foghlaim an ranga, beidh siad seo go léir oiriúnach i gcomhthéacsanna áirithe foghlama agus chun spriocanna foghlama difriúla a ghnóthú. In éineacht le héagsúlacht san eagrú ranga, bainfidh an múinteoir leas as raon láidir, samhlaíoch, nuálach de straitéisí agus d'acmhainní i rith an phróisis fhoghlama. Orthu seo beidh páirt a bheith ag na tuismitheoirí sa phróiseas foghlama, lánúsáid a bhaint as na hacmhainní daonna agus fisiceacha atá sa phobal i gcoitinne, agus feidhm a bhaint as an acmhainn chun foghlama atá i dteicneolaíocht an eolais agus na cumarsáide.

Más toil leis an múinteoir eispéiris fhoghlama atá bainteach le dúshlán shochoaí an lae inniu a sholáthar don pháiste, caithfidh sé/sí cur chuige nuálach i leith an teagaisc a chleachtadh agus bheith eolach ar athruithe agus forbairtí i dteoiric agus i gcleachtadh an oideachais. Ar an ábhar sin, tá sé tábhachtach go dtíolacfaidh an múinteoir é/í féin do phróiseas leanúnach machnaimh, forbartha agus athnuachana gairmiúla.

Ról na dtuismitheoirí

Bunoideachasóirí an pháiste is ea a t(h)uismitheoirí, agus is é saol an bhaile an toisc is mó a oibríonn tionchar ar a f(h)orás i rith bhlianta na bunscolaíochta. Bíonn próiseas leanúnach ar siúl ina mbíonn eispéireas foghlama foirmiúil an pháiste ar scoil agus eispéireas forásach neamhfhoirmiúil an bhaile agus an teaghlaigh ag idirghníomhú lena chéile.

Aithnítear go forleathan go dtagann buntáistí tábhachtacha oideachasúla, sóisialta agus iompraíochta chuig an bpáiste de thoradh páirtíocht éifeachtach a bheith idir na tuismitheoirí agus na múinteoirí. Tá sé riachtanach, mar sin, go mbeadh dlúth-chomhoibriú idir an baile agus an scoil má tá páistí chun an leas is mó a fháil as an gcuraclam.

Nuair a théann múinteoirí i gcomhairle go rialta le tuismitheoirí cuirtear ar a gcumas teacht ar thuiscint níos doimhne do riachtanais na bpáistí, agus eispéiris fhoghlama níos éifeachtaí a phleanáil dá réir sin. Soláthraítear freisin bealach do mhúinteoirí chun léargas iomlán a thabhairt do thuismitheoirí ar dhul chun cinn a bpáistí. Nuair a bhíonn dea-chumarsáid idir tuismitheoirí agus scoileanna cuidíonn sí le cothú comhthuisceana ar phrionsabail an churaclaim, ar spriocanna foghlama na scoile, agus ar na cineálacha cur chuige agus na modhanna teagaisc a úsáidfead. Cuideoidh sí freisin le trasdul níos éasca ón mbaile go dtí an scoil agus amach anseo ón mbunoidreachas go dtí oideachas an dara leibhéal.

I gcomhthéacs níos ginearálta, treisíonn gafacht na dtuismitheoirí i bpleanáil eagraíochtúil an churaclaim maille lena rannpháirtíocht ghníomhach i saol na scoile comhoibriú agus idirghníomhú idir an baile agus an scoil. Tig le tuismitheoirí freisin cúnamh faoi leith a thabhairt d'fhonn spiorad deimhneach i leith na scoile a chruthú agus a chothú, sa chaoi go mbraithfidh na baill uile de phobal na scoile go bhfuil baint acu léi agus go mbeidh spéis acu, dá réir sin, i bhforbairt na scoile. Chun an spiorad seo a spreagadh, caithfidh scoileanna lámh chúnata a thabhairt do thuismitheoirí áirithe d'fhonn cuidiú leo aon dearcadh urchoillteach a bheadh acu a shárú. Is féidir le saothar buíonta tuismitheoirí tacaíocht sa bhreis a sholáthar freisin mar cuirfead ar a gcumas bheith lánpháirteach i ndul chun cinn a bpáistí.

Ról na bainisteoireachta

Tá an bord bainisteoireachta freagrach as bainisteoireacht fhoriomlán na scoile agus as cóiríocht chuí a sholáthar do na daltaí. Tá ról cinntitheach le comhlíonadh aige sa phróiseas comhoibritheach a chinntíonn go n-aithnítear, agus go ndéantar freastal ar, riachtanais fhoghlama a chuid daltaí go léir. Ar an ábhar sin, tá dualgas air tacú agus cuidiú le planáil agus cur i bhfeidhm an churaclaim sa scoil agus glacadh go foirmiúil leis an bplean scoile.

An scoil agus an pobal áitiúil

Soláthraíonn an bord fóram luachmhar inar féidir leis na páirtithe atá ina mbaill de a dtuairimí agus a gcúraimí a nochtadh. Is feidhm faoi leith dá chuid páirtíocht i bpróisis oideachasúla agus eagraíochtúla na scoile a chothú agus féachaint chuige go mbíonn cumarsáid éifeachtach idir na páirtithe éagsúla a bhíonn i gceist.

Tá sé de dhualgas ar an mbord freisin tacú le, agus monatóireacht a dhéanamh ar, spiorad sainiúil na scoile, spiorad a chinntear ag luachanna agus traidisiúin chultúrtha, oideachasúla, mhorálta, reiligiúnacha nó shóisialta. Cuireann an bord tacaíocht ar fáil do chur i bhfeidhm an churaclaim taobh istigh de na hacmhainní atá ar lámh aige. Tig leis cuidiú go suntasach freisin le meanma foirne sa scoil agus le forbairt éifeachtach churaclaim trí fhorbairt ghairmiúil na múinteoirí a spreagadh agus a éascú.

Téann sé chun tairbhe don scoil agus dá pobal áitiúil araon dlúthcheangail a bheith bunaithe eatarthu. Ní mar a chéile imthosca gach scoile, agus bíonn pobail áitiúla níos so-aitheanta ag cuid acu ná a chéile. Ba cheart go mbeadh sé mar mhianaidhm ghinearálta, áfach, go bhféachfaí ar an scoil mar acmhainn ríthábhachtach ar féidir léi cáilíocht na beatha sa phobal a fheabhsú agus go bhféachfadh an scoil, ar a seal, ar an bpobal áitiúil mar acmhainn shaibhir ónar féidir cabhair oideachasúil a fháil. Tá sé ríthábhachtach go dtabharfaí aird sa phleanáil scoile ar a bhfuil le tairiscint ag an bpobal i dtaca le heispéiris fhoghlama éifeachtacha a sholáthar dá chuid páistí, agus i dtaca leis an gcúnamh is féidir leis na páistí, ar a seal, a thabhairt don phobal.

Saincheisteanna
ríthábhachtacha
sa
bhunoideachas

Saincheisteanna ríthábhachtacha sa bhunoideachas

Cuireadh na tosca ríthábhachtacha seo a leanas san áireamh le linn athbhreithniú a bheith á dhéanamh ar an gcuraclam:

Mianach an oideachais

Tá gach páiste i dteideal an t-oideachas is airde céim a fháil, agus tá sé mar dhualgas ar an stát soláthar a dhéanamh faoina chomhair seo tríd an gcóras oideachais. Is deitármanant tábhachtach é an curaclam ar mhianach an oideachais, agus beidh na caighdeáin fhoghlama a ghnóthaíonn páistí trí bheith gafa ann mar shlat tomhais ar a éifeachtacht.

Cuireann an curaclam creatlach náisiúnta ar fáil a shainmhíníonn torthaí foghlama atá oiriúnach do pháistí bunscoile na hÉireann. Tá sí cumtha ar bhealach a thugann deis do pháistí na caighdeáin is airde ó thaobh eolais, coincheap agus scileanna a bhaint amach a fhreagraíonn dá n-intleacht, dá gcumas agus dá dtosca.

Litearthacht agus uimhearthacht

Laistigh de chomhthéacs curaclaim atá leathan, ábhartha agus a ghéilleann don ghá atá ann an soláthar oideachais is airde caighdeán a chur ar fáil do chách, tugtar tosaíocht sa churaclam do na spriocanna oideachasúla atá bainteach le litearthacht is le huimhearthacht. Tá sealbhú scileanna litearthachta agus uimhearthachta fíor-riachtanach d'fhoghlaim éifeachtach i ngach achar den churaclam agus do shaol sóisialta agus pobail an pháiste lasmuigh den scoil. Beidh forbairt rathúil na scileanna riachtanacha seo i rith bhlianta na bunscolaíochta ríthábhachtach le go mbainfear rath oideachasúil amach san iar-bhunscoil agus chun a chur ar chumas gach páiste a (h)acmhainn shóisialta agus ghairmiúil féin a bhaint amach.

Mothú féiniúlachta Éireannaí

Léiríonn oideachas na hÉireann fréamhacha stairiúla agus cultúrtha na sochaí Éireannaí agus féachann sé le léirtheiscint a thabhairt do pháistí ar leanúnachas an eispéiris Éireannaigh agus ar a ngaolmhaireacht leis. Aithníonn sé ceart an pháiste ar thuiscint a ghnóthú ar, agus bheith rannpháirteach i, léiriú ilghnéitheach cultúrtha, sóisialta agus ealaíonta an eispéiris sin, agus léirtheiscint agus taitneamh a bhaint as saibhreas na hoidhreachta Éireannaí. Léiríonn sé freisin cúraimí sóisialta agus cultúrtha comhaimseartha in Éirinn, agus sa tslí sin cuireann sé ar chumas páistí cuidiú leis, agus tairbhe a bhaint as, na tréithe agus na buntáistí ar leith a bhaineann le saol agus eispéireas na hÉireann sa lá atá inniu ann.

An Ghaeilge

Is gné faoi leith den bhunoideachas in Éirinn é go mbíonn taithí ag páistí, ó thús na scolaíochta, ar fhoghlaim teanga trí mheán dhá theanga. Leathnaíonn teagmháil leis an nGaeilge i rith thréimhse an bhunoideachais eispéireas teangeolaíoch an pháiste agus doimhníonn sé a f(h)easacht chultúrtha. Aithníonn an curaclam go bhfuil eispéireas agus eolas ar an nGaeilge tábhachtach toisc go gcuireann siad ar chumas an pháiste tosú ar a thuiscint d'fhéiniúlacht náisiúnta agus chultúrtha a shainmhíniú agus a chur in iúl.

An diminsiún spioradálta

Tugann an curaclam aitheantas do na diminsiúin mhothaitheacha, aeistéitiúla, spioradálta, mhorálta agus reiligiúnacha in eispéireas agus i bhforás an pháiste. Maidir le formhór mhuintir na hÉireann, ní féidir leo an bhail dhaonna ina hiomláine a thuiscint nó a mhíniú i dtéarmaí eispéiris fhisiceacha nó shóisialta amháin. Eascraíonn an chinnteacht seo as comhbhraistint a chuireann in iúl go bhfuil míniú níos doimhne ar an mbeith, as feasacht maidir le foirceantacht na beatha agus as an sásamh oirirc a sholáthraíonn an t-eiseadh daonna anois is arís. Cuireann diminsiún spioradálta na beatha é féin in iúl i gcuardach na fírinne agus i dtóraíocht eiliminte tarchéimniúla laistigh den eispéireas daonna.

Cuirtear an tábhacht a luann an curaclam le forbairt spioradálta an pháiste in iúl trí fhairsinge na n-eispéireas foghlama a chuireann an curaclam ar fáil, trí oideachas reiligiúnach a áireamh mar ghné amháin den churaclam, agus trí na páistí a bheith gafa le fearainn aeistéitiúla agus mhothaitheacha na foghlama.

Na diminsiúin Eorpacha agus dhomhanda

Agus é ag iarraidh a chur ar chumas páistí a bhféiniúlacht aonair agus náisiúnta a bhaint amach agus a chur in iúl, tugann an curaclam aird ar na naisc stairiúla atá againn le cultúr na hEorpa chomh maith lenár mballraíocht nua-aoiseach san Aontas Eorpach. Aithníonn sé go gcuirtear le feasacht theangeolaíoch agus chultúrtha na bpáistí trí thaithí ar fhoghlaim theanga iasachta agus go dtógfaidh forbairt churaclaim amach anseo ceann den mhéid seo i gcomhthéacs an tionscadail phíolótaigh reatha i dteagasc na nuatheangacha.

Aithníonn an curaclam freisin an tábhacht a bhaineann le feasacht chothrom, eolach faoi ilghnéitheacht na bpobal agus na n-imshaol atá ar fud an domhain. Cuidíonn feasacht dá leithéid seo le páistí an domhan a thuiscint agus cabhraíonn sé lena bhforbairt phearsanta agus shóisialta mar shaoránaigh de phobal domhanda.

Iolrachas

Tá freagracht ar leith ar an gcuraclam as caoinfhulaingt agus meas ar ilghnéitheacht a chur chun cinn sa scoil agus sa phobal araon. Bíonn cúlraí éagsúla cultúrtha, reiligiúnacha, sóisialta, imshaoil agus eitneacha ag páistí agus gineann siad seo a gcreideamh, a luachanna agus a mianaidhmeanna féin. Aithníonn an curaclam lárnacht na hoidhreacht agus an traidisiúin Chríostaí san eispéireas Éireannach mar aon leis an bhféiniúlacht Chríostaí a nglacann formhór mhuintir na hÉireann léi. Aithníonn sé chomh maith céanna éagsúlacht na gcreideamh, na luachanna agus na mianaidhmeanna atá ag gach grúpa reiligiúnach agus cultúrtha sa tsochaí.

Teacht cothrom, cóir ar an oideachas

Is aidhm lárnach san oideachas é comhionannas deise do gach páiste a chur ar fáil. Is féidir le tosca difriúla, agus míbhuntáiste socheacnamaíoch san áireamh, cur isteach go mór ar cheart dleathach an pháiste go sásfaí a riachtanais oideachasúla. I gcomhthéacs fhreagairt ghinearálta an chórais oideachais maidir leis na hiarmhairtí coisctheacha a ghabhann le míbhuntáiste sóisialta agus eacnamaíoch den saghas seo, mar aon lena n-impleachtaí i leith foghlaim páistí, tairgeann an curaclam creatlach sholúbtha don scoil is don mhúinteoir trínar féidir déileáil le riachtanais fhoghlama an uile pháiste. Aithníonn sé freisin an tábhacht a bhaineann le soláthar tacaíochta cuí, i bhfoirm acmhainní daonna agus fisiceacha, agus le hoiriúnú an churaclaim do scoileanna d'fhonn a chur ar a gcumas riachtanais na bpáistí a bhfreastalaíonn siad orthu a shásamh.

Tig le dóchas steiréitíopach maidir le rólanna inscne srian a chur freisin le gnóthachtáil oideachasúil an pháiste. Tá sé tábhachtach féachaint chuige sa phleanáil scoile agus ranga go mbeidh eispéireas cothrom oideachasúil ag buachaillí agus ag cailíní araon, agus go mbeidh múinteoirí i gcónaí eolach maidir lena bhfuil súil acu féin leis agus lena mbíonn á chur i gcás acu i saol laethúil an tseomra ranga.

Páirtíocht

Ceann de na gnéithe a bhain le dearadh agus le tógáil an churaclaim ba ea an próiseas comhairlitheach trínar táirgeadh é mar aon le rannpháirtíocht agus comhoibriú na bpáirtithe agus na ndreamanna leasmhara go léir a bhí gafa sa phróiseas seo. Ina measc seo bhí tuismitheoirí, múinteoirí, eagrais bhainisteoireachta, an Roinn Oideachais agus Eolaíochta, oideachas an tríú leibhéal, tionsclaíocht agus na ceardchumainn. Dá bharr sin, tugann sé aird ar chúraimí agus ar mhianaidhmeanna páirtithe ilghnéitheacha, agus freagraíonn sé do pheirspictíocht shóisialta agus oideachasúil atá iltaobhach. Beidh páirtíocht agus comhoibriú idir an bhainisteoireacht, na tuismitheoirí agus na múinteoirí mar shainchomhartha freisin ar phleanáil is ar chur i bhfeidhm rathúil an churaclaim sna bunscoileanna.

Oideachas eolaíochta

I saol ina mbíonn tionchar cinntitheach ag eolaíocht agus teicneolaíocht ar an mbeatha shóisialta agus eacnamaíoch, tá baint faoi leith ag oideachas eolaíochta le heispéireas páistí anois agus sa todhchaí. Is féidir le buntuisctint ar phrionsabail eolaíochta agus míniú eolaíoch ar fheiniméin nádúrtha, mar aon le léirthuisctint ar phróisis deartha agus déanaimh, cuidiú go suntasach le tuisctint páistí ar an saol. Soláthraíonn an curaclam bonn eolais agus coincheap i bhfearainn na fisice, na ceimice, na bitheolaíochta agus na luibheolaíochta, agus féachann sé le léirthuscint ar mhodhanna eolaíochta a spreagadh mar aon le héascaíocht ina n-úsáid.

Teicneolaíocht an eolais agus na cumarsáide

Tá scileanna teicneolaíochta ag éirí níos tábhachtaí i gcónaí ó thaobh dul chun cinn i gcúrsaí oideachais, oibre agus scíthe. Comhtháthaíonn an curaclam teicneolaíocht an eolais agus na cumarsáide leis an bpróiseas foghlama agus teagaisc agus cuireann sé deiseanna ar fáil do pháistí teicneolaíocht nua-aimseartha a úsáid chun cur lena bhfoghlaim i ngach ábhar léinn.

Páistí le riachtanais ar leith

Tá sé de cheart ag na páistí uile teacht a bheith acu ar an oideachas is fearr a oireann dá riachtanais. San áireamh anseo tá páistí a gcoscann a míchumas agus/nó a n-imthosca orthu páirt éifeachtach a ghlacadh san oideachas a sholáthraítear de ghnáth do pháistí dá n-aois, nó páistí nach gcuireann soláthar an oideachais i ngnáthranganna dúshlán sách mór fúthu. Tá sé den tábhacht go mbeadh raon oideachais ar fáil a bheadh solúbtha go leor chun freastal ar riachtanais speisialta páistí aonair ag na céimeanna éagsúla dá bhforás.

Éascaíonn raon an ábhair agus an eispéiris fhoghlama atá sa churaclam forbairt creatlach a bheidh curtha in oiriúint d'ilghnéitheacht riachtanas speisialta páistí. Ba chóir go bpléifidís seo go sonrach le sealbhú an eolais, na tuisceana, na scileanna agus an dearcaidh a bhaineann le saol praiticiúil páistí laistigh agus lasmuigh den scoil.

Má tá oideachas do pháistí le riachtanais faoi leith le bheith éifeachtach ní mór soláthar cothrom oideachais agus cúraim a chur ar fáil dóibh, agus is féidir athrú a theacht ar a mhianach seo de réir mar a bhíonn an páiste ag forbairt agus ag dul chun cinn. Ar an ábhar sin, tá sé riachtanach go mbeadh sé sách solúbtha chun ligean don pháiste gluaiseacht go réidh, ní hamháin idir oideachas speisialta agus oideachas lársrutha, ach ó leibhéal an bhunoideachais go dtí leibhéal an iar-bhunoideachais.

De thoradh an ghealltanais maidir le heispéireas comhtháite oideachasuil a sholáthar i ngnáthranganna do a lán páistí le riachtanais speisialta, tá diminsiún breise curtha leis an raon curaclaim a chaithfidh an bhunscoil a sholáthar. Beidh sé riachtanach aird faoi leith a thabhairt air seo tráth a mbíonn cur i bhfeidhm an churaclaim á phleanáil ar bhonn scoile agus ranga araon.

Oideachas na luath-óige

Saintréith den bhunoideachas in Éirinn is ea go dtosaíonn an-chuid páistí ar an scolaíocht fhoirmiúil ag aois a gceithre bliana. Mar sin caithfidh an curaclam bheith oiriúnach do riachtanais fhorásacha agus fhoghlama páistí óga. Cuireann taighde agus taithí oideachasúil treise ar thábhacht chinntitheach na mblianta luatha in eispéireas forásach an pháiste. Is mó é an ráta aibíochta agus forbartha agus an luas foghlama i rith na mblianta seo ná in aon tréimhse i saol an pháiste ina dhiaidh sin. Mar sin beidh tionchar ollmhór ag cibé taithí a fhaigheann an páiste sna blianta luatha ar a c(h)uid foghlama amach anseo.

Cé go dtagann páistí ar scoil agus eispéiris ilghnéitheacha acu ón mbaile agus ó oideachas réamhscoile araon, is trasdul suntasach i saol an pháiste é dul isteach sa chóras foirmiúil oideachais. Agus an cúram seo á roinnt tá sé tábhachtach go gcaomhnófaí leanúnachas foghlama idir an baile agus an scoil. Tá gá le próiseas leanúnach ina n-idirghníomhaíonn eispéireas an pháiste sna ranganna naíonán le heispéireas forásach an bhaile agus an teaghlaigh. Cuireann sé seo béim ar thábhacht ról dhéach an mhúinteora mar chúramaí agus mar oideachasóir.

Ní foláir a aithint, áfach, go mb'fhéidir, ar chúiseanna ilghnéitheacha sóisialta, cultúrtha agus eacnamaíocha, nach bhfreagraíonn an leibhéal forbartha a bhíonn sroichte ag roinnt páistí faoin am a thagann siad ar scoil dá gcumas. Is féidir le hidirghníomhaíocht oiriúnach speisialta sna blianta réamhscoile agus sna blianta luatha ar scoil a chur ar chumas páistí dá leithéidí seo tairbhe iomlán a bhaint as an eispéireas foghlama a thairgtear sa churaclam.

Cuireann an curaclam do na ranganna naíonán na tosca seo go léir san áireamh. Tá sé bunaithe sa chéad áit ar uathúlacht an pháiste agus ar na riachtanais áirithe a bhíonn ar pháistí aonair ag an gcéim fhorbartha seo. Tá neamhfhoirmiúlacht an eispéiris fhoghlama atá ina dlúthchuid de, agus an bhéim a leagann sé ar eilimint an tsúgartha rí-oiriúnach do riachtanais fhoghlama páistí óga. Cuireann sé treise freisin ar lárnacht teanga i bhfoghlaím na luath-óige mar aon le tábhacht gníomhaíochta agus láimhsiú ábhar ilghnéitheach d'fhonn forbairt chéadfach agus luailéach a chur chun cinn.

Trasdul ón mbunoideachas go dtí an t-iar-bhunoideachas

Ceann d'fheidhmeanna an bhunoideachais is ea na páistí a ullmhú chun teagmháil go héifeachtach le hoideachas an dara leibhéal. Aithnítear tábhacht na feidhme seo in aidhmeanna ginearálta an churaclaim. Céim thábhachtach, dhúshlánach in eispéireas oideachasúil an pháiste is ea an trasdul ón mbunoideachas go dtí an t-iar-bhunoideachas, céim a d'fhéadfadh páistí áirithe a chur i ndeacracht. Ba chóir go gcuideodh comhsheasmhacht sa chur chuige i dtaca le curaclam na bunscoile agus curaclam na sraithe sóisearaí, agus nádúr forásach an eispéiris fhoghlama a thairgeann siad, le dul chun cinn páistí ó leibhéal go chéile a éascú. Ina theannta sin, is mór a chuideoidh an ráiteas mionchruinn maidir le hábhar churaclam na bunscoile, agus na modhanna measúnaithe a rianaítear ann, le cumarsáid a spreagadh idir múinteoirí agus scoileanna ag an dá leibhéal.

An curaclam agus foghlaim feadh saoil

Is eilimint amháin an t-eispéireas sa bhunscoil i gcontanam oideachasúil, a chuimsíonn cúram agus forás réamhscoile, oideachas dara leibhéal agus oideachas agus oiliúint sa bhreis, agus eispéireas saoil. Is féidir le foghlaim feadh saoil, ina mbíonn próiseas leanúnach i gceist maidir le heolas a nuashonrú agus scileanna a athnuachan, a chur ar chumas an duine déileáil le nádúr mearathraitheach an tsaoil nua-aimseartha, gona phatrúin bheatha agus oibre nach féidir a thuar. Is féidir díograis don fhoghlaim ar feadh an tsaoil a chothú ó na blianta tosaigh ar scoil i leith, agus sa tslí seo bunchloch a leagan síos le haghaidh forbairt féintuilleamaí san fhoghlaim agus mothú freagrachta i dtaca le sásamh pearsanta.

Sainaidhmeanna agus cuspóirí ginearálta

Sainaidhmeanna agus cuspóirí ginearálta

Is iad trí aidhm ghinearálta an bhunoideachais

- a chur ar chumas an pháiste saol iomlán mar is dual do pháiste a chaitheamh agus a (h)acmhainn mar dhuine uathúil a thabhairt chun críche
- a chur ar chumas an pháiste forbairt mar neach sóisialta trí mhaireachtáil agus chomhoibriú le daoine eile agus sa tslí sin cuidiú le tairbhe na sochaí
- an páiste a ullmhú le haghaidh breisoideachais agus foghlama feadh saoil.

Chun na haidhmeanna seo a ghnóthú, ní foláir raon leathan eolais a shealbhú agus éagsúlacht coincheap, scileanna agus dearcadh a fhorbairt, a bheadh oiriúnach do pháistí ag aoiseanna agus ag céimeanna éagsúla foráis sa bhunscoil. Is féidir iad seo a léiriú go mion i líon de shainaidhmeanna curaclaim:

Sainaidhmeanna

- a chur ar chumas páistí teacht ar thuiscint ar an saol trí eolas, coincheapa, scileanna agus dearcadh a shealbhú agus tríd an gcumas ar smaoineamh criticiúil a dhéanamh
- a chur ar chumas páistí an méid a fhoghlaimíonn siad a chur i bhfeidhm i gcomhthéacsanna nua le go bhféadfaidís freagairt go cruthaitheach do na dúshláin ilghnéitheacha a dteagmhaíonn siad leo sa saol
- a chur ar chumas páistí bheith ina bhfoghlaimoirí ar feadh an tsaol trí dhearcadh deimhneach i leith na foghlama a fhorbairt maille leis an gcumas ar fhoghlaim neamhspleách a dhéanamh
- a chur ar chumas páistí luachanna spioradálta, morálta agus reiligiúnacha a fhorbairt
- a chur ar chumas páistí scileanna litearthachta, scileanna tuisceana agus scileanna cur in iúl a fhorbairt i dtaca le teanga agus léirthuiscint a bheith acu ar chumhacht agus ar áilleacht teanga
- a chur ar chumas páistí scileanna uimhearthachta agus fadhbréitigh a fhorbairt mar aon le tuiscint ar choincheapa matamaiticiúla
- a chur ar chumas páistí meas ar dhifriochtaí cultúrtha a fhorbairt chomh maith le léirthuiscint ar fhreagracht na saoránachta, agus tuiscint ar dhiminsiún sóisialta na beatha san am atá thart agus faoi láthair

Cuspóirí ginearálta

- a chur ar chumas páistí scileanna agus tuiscint a fhorbairt d'fhonn staidéar a dhéanamh ar a ndomhan agus ar a áitritheoirí agus an chomhghaolmhaireacht atá eatarthu a léirithuisicint
- a chur ar chumas páistí a n-acmhainní cruthaitheacha agus samhlaíocha a fhorbairt trí chur in iúl agus fhreagairt ealaíonta
- a chur ar chumas páistí iad féin a fhorbairt agus a chur in iúl go fisiceach trí raon scileanna luaile a ghnóthú agus acmhainn agus tábhacht na sláinte is na folláine a léirithuisicint
- a chur ar chumas páistí forás pearsanta agus sóisialta a dhéanamh agus caidreamh tuisceanach, urramach a dhéanamh le daoine eile.

I dtaca le gnóthú na sainaidhmeanna seo, is féidir cuspóirí níos mionchruinne a aithint chomh maith. Cuireann siad seo síos ar scileanna faoi leith, ar ghnéithe eolais agus ar ghnéithe foráis atá bainteach le riachtanais oideachasúla an pháiste. Sonraíonn na cuspóirí ginearálta torthaí foghlama agus eispéiris fhoghlama a éascóidh gnóthú aidhmeanna an churaclam.

Agus é/í ag gabháil don churaclam, ba chóir go gcuirfí ar chumas an pháiste

- cumarsáid a dhéanamh go soiléir agus go muiníneach ag baint feidhme as raon de chur in iúl teangeolaíoch, siombalach, athléiritheach agus fisiceach
- idéanna a iniúchadh agus a fhorbairt trí mheán teanga
- raon cuí straitéisí tuisceana agus scileanna fadhbréitigh a fhorbairt
- an sainfhoclóir agus an teanga faoi leith a bhaineann leis na hábhair éagsúla sa churaclam a thuiscint agus a chur i bhfeidhm
- eolas ó fhoinsí éagsúla a aimsiú, a bhaint amach, a chlárú agus a léirmhíniú
- teicneolaíocht an eolais agus na cumarsáide a úsáid chun an fhoghlaim a threisiú
- éisteacht go haireach agus go tuisceanach
- léamh go líofa agus go tuisceanach
- grá don léitheoireacht agus suim inti a fhorbairt
- scríobh go líofa agus go soléite agus caighdeán cuí litrithe, gramadaí, agus poncaíochta a ghnóthú

- inniúlacht sa dara teanga, agus b'fhéidir sa tríú teanga, a ghnóthú ag leibhéal a oireann dá c(h)umas agus dá c(h)úlra cultúrtha agus teangeolaíoch
- scileanna uimhríochta a thuiscint agus iad a chur i bhfeidhm go cruinn, gasta
- coincheapa matamaiticiúla a thuiscint agus a chur i bhfeidhm
- a c(h)uid eolais agus tuisceana ar dhiminsiúin chultúrtha, stairiúla, thíreolaíochta agus eolaíochta an domhain a leathnú, agus raon scileanna agus suime a fhorbairt iontu
- bunscileanna eolaíochta agus teicneolaíochta maille le heolas orthu a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm
- a c(h)uid eolais agus tuisceana ar shaintréithe rudaí beo agus neamhbheo, chomh maith le próisis agus eachtraí, a leathnú, agus fiosracht mar gheall orthu a fhorbairt
- léirthuiscint agus taitneamh do ghníomhaíochtaí aeistéitiúla a fhorbairt, agus ceol, amharcealaíona, damhsa, drámaíocht agus teanga bheith san áireamh
- na scileanna agus an t-eolas is gá chun é/í féin a chur in iúl trí ghníomhaíochtaí éagsúla aeistéitiúla a fhorbairt, agus ceol, amharcealaíona, damhsa, drámaíocht agus teanga bheith san áireamh
- eolas agus tuiscint ar an gcorp agus ar luail a ghnóthú, agus aclaíocht agus comhordú fisiceach a fhorbairt
- feasacht dheimhneach mar gheall air/uirthi féin, mothálacht i leith daoine eile, agus meas ar chearta, ar thuairimí agus ar bhraistintí daoine eile a fhorbairt
- dúshraith don bheatha shláintiúil a fhorbairt agus glacadh le freagracht as a s(h)láinte féin
- féinsmacht, tuiscint do fhreagracht phearsanta agus shóisialta, agus feasacht faoin iompar atá inghlactha ó thaobh na sochaí agus na moráltachta a fhorbairt
- mothálacht i leith dhiminsiún spioradálta na beatha a ghnóthú
- an acmhainn ar bhreitheanna eiticiúla a thabhairt a fhorbairt bunaithe ar thraidisiún agus ethos na scoile
- eolas agus tuiscint ar a t(h)raidisiúin agus a c(h)reideamh reiligiúnach féin a fhorbairt, maille le meas ar thraidisiúin agus ar chreidimh reiligiúnacha daoine eile.

Ceapadh na sainaidhmeanna agus na cuspóirí ginearálta atá rianaithe thuas do gach bunscoil. Ní mór aird a thabhairt ar thosca áirithe, áfach, nuair a bhíonn siad á gcur i bhfeidhm:

- céim fhoráis an pháiste
- difríochtaí idir páistí de thoradh éagsúlachtaí ina bpearsantacht agus ina gcumas intleachtúil agus fisiceach
- imthosca áirithe na scoile.

Cé go ndealródh sé go gcuireann aidhmeanna agus cuspóirí aonair béim ar ghné amháin d'fhorbairt an pháiste go háirithe, aithnítear go bhfuil na hachair uile d'fhorás an pháiste naiscthe go dlúth lena chéile.

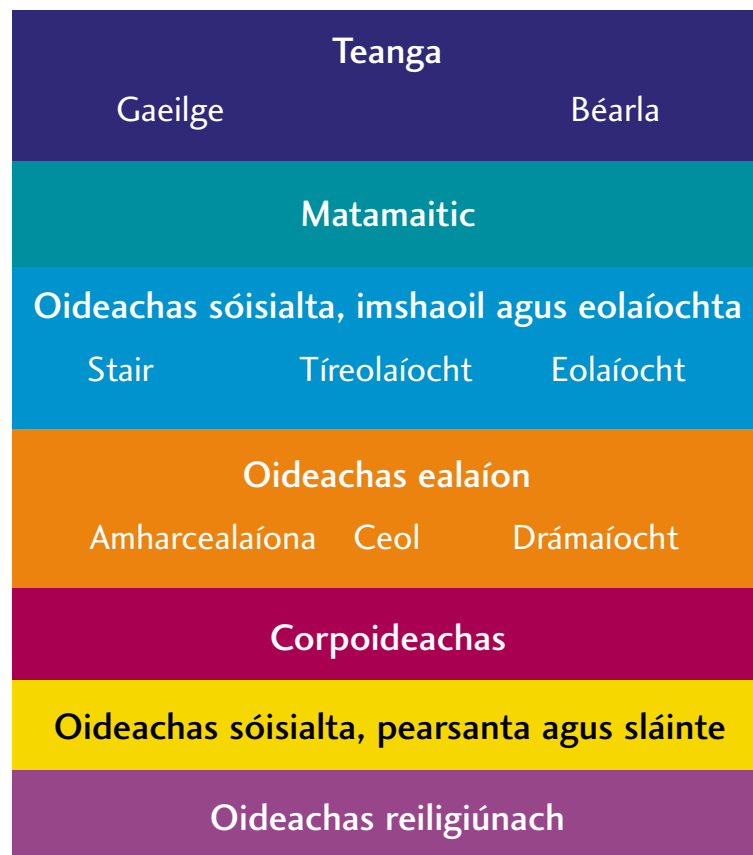
Caibidil 5

Achair an churaclaim

Achair an churaclaim

Treoir faoi struchtúr an churaclaim

Tá an curaclam curtha i láthair i seacht n-achar curaclaim, agus cuid díobh foroinnte fós ina n-ábhair léinn. Is iad seo iad: Teanga: Gaeilge agus Béarla; Matamaitic; Oideachas sóisialta, imshaoil agus eolaíochta (OSIE): stair, tíreolaíocht agus eolaíocht; Oideachas ealaíon: amharcealaíona, ceol agus drámaíocht; Corpoideachas; agus Oideachas sóisialta, pearsanta agus sláinte (OSPS). Is é dualgas na n-údarás éagsúil eaglasta i gcónaí curaclam in Oideachas reiligiúnach a sholáthar.

Laistigh den chreatlach eagraíochtúil seo, is cóir a chur i dtábhacht go bhfuil na gnéithe uile d'fhorás an pháiste gaolmhar lena chéile agus gur próiseas idirghníomhach, coimpléascach é an próiseas forásach.

Comhphárteanna na ráiteas curaclaim

Tá struchtúr agus ranna gach ráiteas curaclaim cosúil lena chéile. Seo é an leagan amach atá orthu:

réamhrá
aidhmeanna
cuspóirí leathana
táblaí foramhairc
ábhar
forbairt coincheap agus scileanna
treoir maidir le roghnú ábhar
ráiteas faoi mheasúnú.

Léiríonn an réamhrá i ngach ráiteas curaclaim an réasúnaíocht fhealsúnach agus oideachasúil don ábhar mar aon leis an smaointeoireacht a thacaíonn na gnéithe úra a gcuirtear treise orthu. Rianaíonn sé struchtúr an churaclaim agus na cineálacha cur chuige ó thaobh modheolaíochta atá i dtreis san ábhar. Soláthraíonn na haidhmeanna agus na cuspóirí leathana ráiteas soiléir maidir le spriocanna foghlama agus forásacha an ábhair, idir ghinearálta agus shonrach.

Cuirtear éirim an ábhair i láthair sna táblaí foramhairc agus soláthraítear treoir sna leathanaigh phleanála faoi ord agus fhorchéimniú na gcuspóirí. Tá an t-ábhar i ngach ráiteas curaclaim leagtha amach ar cheithre leibhéal—ranganna naíonán, ranganna 1 agus 2, ranganna 3 agus 4, agus ranganna 5 agus 6—agus sonraíonn sé eispéireas foghlama atá forchéimnitheach agus forásach.

Is é an *snáithe* príomh-roinn an ábhair i ngach ábhar léinn agus tagann athrú ar líon na snáitheanna de réir mhianach an ábhair a bhíonn in ábhar léinn agus in achar curaclaim ar leith. Foroinn den snáithe is ea an *snáithaonad* agus leagann sé béim ar achair fhoghlama atá níos sainiúla, achair a ghnóthóidh spriocanna forásacha an tsnáithe. Tá *cuspóirí ábhair* mionchruinne laistigh de gach snáithe. Cuimsíonn siad seo na heispéiris fhoghlama agus na gníomhaíochtaí a chuirfidh ar chumas an pháiste an t-eolas agus an tuiscint atá i gceist sna snáitheanna agus sna snáithaonaid a shealbhú agus a forbairt. In an-chuid cásanna tugtar léargas breise ar na cuspóirí ábhair trí mheán *eiseamláirí*. Cuirtear achoimrí de na scileanna agus na coincheapa atá le forbairt ag na leibhéil éagsúla ranga i láthair freisin.

Ní achair scoite fhoghlama iad na snáitheanna mar go bhforluíonn agus go n-idirghníomhaíonn siad d'fhonn eispéireas iomlánaíoch foghlama a chruthú don pháiste. Cuideoidh siad freisin le múinteoirí áiteanna ar féidir foghlaim chomhtháite a dhéanamh a aithint laistigh d'ábhair léinn agus d'achair fhoghlama, agus ar fud an churaclaim trí chéile. Ag deireadh gach ráiteas curaclaim, rianaítear feidhmeanna an mheasúnaithe, agus déantar a lán saghsanna cur chuige agus gléasanna inmholta a mhíniú.

Sna leathanaigh a leanas rianaítear an réasúnaíocht i dtaca le gach achar curaclaim agus soláthraítear cur síos gairid ar an ábhar teagaisc agus foghlama atá i ngach ábhar léinn.

Teanga

Is í teanga an príomhbhealach cumarsáide daonna. Trí bhíthin teanga déantar idéanna agus eolas a chur i bhfocail agus a chur in iúl, déantar mianaidhmeanna, dearcadh agus mothúcháin a shonrú, agus déantar féidearthachtaí samhlaíocha a dhearbhuí.

Cuimsíonn teanga sa churaclam an Ghaeilge agus an Béarla, agus múintear í i dtrí chomhthéacs dhifriúla scoile: scoileanna arb é an Béarla máthairtheanga na bpáistí agus an príomh-mheán teagaisc iontu; scoileanna arb í an Ghaeilge go coitianta teanga an bhaile agus meán teagaisc na scoile; agus scoileanna lán-Ghaeilge arb í, nó nach í, an Ghaeilge teanga an bhaile ach arb í meán teagaisc na scoile í.

Léiríonn sé seo an dlúthghaol coimpléascach atá idir an Ghaeilge agus an Béarla rud a shíolraíonn ón dá theanga a bheith i réim go hidirghníomhach ar feadh na gcéadta. Cuidíonn taithí chuí ar an dá theanga go mór le feacht chultúrtha an pháiste agus a t(h)uiscint d'fhéiniúlacht chultúrtha a fhorbairt. Ar bhonn na síceolaíochta, na staire agus na teangeolaíochta, tá sé de cheart ag gach páiste Éireannach taithí a fháil ar an dá theanga.

Ba chóir freisin an chabhair is féidir leis an tríú teanga a thabhairt do shealbhú teanga sa bhunscoil a chur san áireamh i gcomhthéacs an tionscadail phiólótaigh sna nua-theangacha.

An Ghaeilge

Tá dhá churaclam ann sa Ghaeilge: ceann do scoileanna arb é an Béarla an meán teagaisc iontu agus ceann eile do scoileanna Gaeltachta agus lán-Ghaeilge. I scoileanna ina bhfuil an Béarla mar mheán teagaisc, tugtar deis do na páistí inniúlacht chumarsáideach a ghnóthú ar féidir forbairt a dhéanamh uirthi in oideachas an dara leibhéal agus sa saol ina dhiaidh sin. Cuireann eispéireas ar fhoghlaim an dara teanga diminsiún breise le tuiscint an pháiste do theanga agus dá f(h)eacht chultúrtha. I scoileanna Gaeltachta agus i scoileanna lán-Ghaeilge, is í an Ghaeilge teanga na scoile. Cuireann an curaclam do na scoileanna seo comhthéacs ar fáil ina ngnóthóidh na páistí máistreacht níos leithne ar an nGaeilge. Déanfar a n-oilteacht a threisiú a thuilleadh trí thaithí a fháil ar an nGaeilge mar mheán foghlama.

Snáitheanna

- Éisteacht
- Labhairt
- Léitheoireacht
- Scríbhneoireacht

I gcroílár churaclam na Gaeilge tá cur chuige cumarsáideach, tascbhunaithe i leith foghlaim teanga, trína bhfoghlaimíonn an páiste conas an teanga a úsáid mar mhodh éifeachtach cumarsáide. Bunaítear topaicí ar achair spéise, ar chúraimí is ar riachtanais na bpáistí féin, agus spreagtar na páistí chun an teanga a labhairt i gcomhthéacsanna agus i suímh réalaíocha. Leagtar an bhéim ar thaitneamh agus ar úsáid na teanga i ngníomhaíochtaí amhail cluichí teanga, tascanna, comhraite, rólghlacadh, sceitsí agus drámaíocht. Tá an teanga a úsáideann na páistí sna gníomhaíochtaí seo ábhartha agus is féidir í a athúsáid ó cheacht go ceacht.

Spreagtar múinteoirí chun cineálacha cur chuige agus straitéisí ilghnéitheacha a úsáid d'fhonn foghlaim teanga atá gníomhach agus neamhspleách a chur chun cinn. Déantar am teagmhála na bpáistí leis an teanga a uasmhéadú trí chomhoibriú agus trí bheith páirteach in obair bheirte agus ghrúpaí, agus cuirtear le taitneamh is le léirtheiscint an pháiste trí amhráin, dánta, rainn, scéalta, tomhais agus rabhlóga.

Bíonn foghlaim teanga ina cuid de gach ceacht agus is tríd seo a shealbhaíonn na páistí an foclóir agus eiseamláirí na bhfeidhmeanna teanga a bheidh de dhíth orthu chun tasc a dhéanamh nó cluiche teanga a imirt. Úsáidtear an t-ionchur teanga seo láithreach bonn, sa cheacht céanna, chun an tasc a chomhlíonadh nó chun an cluiche teanga a imirt. Sa tslí seo spreagtar an páiste chun an Ghaeilge a úsáid le cumarsáid ábhartha a dhéanamh.

Tugtar oiread saoirse agus is féidir do na páistí agus iad ag iarraidh an teanga a úsáid, agus chuige seo caithefear glacadh freisin leis an gcoincheap gur dlúthchuid d'fhoghlaim teanga é míchruinneas a bheith i dteanga an pháiste agus é/í ag iarraidh cumarsáid a dhéanamh. Is minic a chuimsíonn an ceacht tréimhse machnaimh iarchumarsáide, rud a chuirfidh deis ar fáil le haghaidh cleachtaí simplí feasachta teanga.

I scoileanna arb é an Béarla an meán teagaisc iontu, tá sé tábhachtach freisin go nglacfaid na páistí le húsáid na Gaeilge mar mheán nádúrtha cumarsáide i ngnóthaí laethúla an ranga agus na scoile. Cuirtear é seo i gcrích tríd an nGaeilge a úsáid go rialta mar mheán neamhfhoirmiúil cumarsáide.

Is féidir an Ghaeilge a úsáid freisin mar mheán teagaisc in achair eile den churaclam a roghnaítear le cúram. Thar aon ní eile, pé acu i gcomhthéacsanna neamhfhoirmiúla é nó le linn an cheachta teanga, is sprioc lárnach den churaclam é díocas an pháiste chun úsáid na teanga agus an taitneamh a bhaineann sé/sí as í a úsáid a chothú.

An Béarla

Sa churaclam Béarla, féachtar ar fhoghlaim teanga mar phróiseas comhtháite ina bhfuil na trí chineál—teanga ó bhéal, léitheoireacht agus scríbhneoireacht—comhtháite go dlúth lena chéile. Samhlaítear freisin teanga a bheith ina tionchar lárnach sa phróiseas foghlama.

Foghlaimíonn páistí teanga, ach foghlaimíonn siad trí mheán teanga chomh maith. Caomhnaítear an dá phrionsabal seo i gceithre shnáithe an churaclaim, agus féachtar ar na foirmeacha teanga mar aon leis na hoibríochtaí a chuimsíonn siad mar nithe a chuidíonn go hidirghníomhach le forbairt teanga an pháiste i ngach ceann de na snáitheanna.

Is cúram lárnach de chuid an churaclaim Bhéarla é gabháil chun teanga, feasacht teanga agus an cumas ar theanga a úsáid go cumasach agus go muiníneach a fhorbairt. Cuireann an curaclam san áireamh freisin an dlúthghaol atá idir teanga agus foghlaim. Le linn don pháiste bheith ag sealbhú scileanna teanga agus ag forbairt a c(h)umais ar theanga a úsáid, déantar gnéithe cinntitheacha eile dá p(h)earsantacht agus dá (h)acmhainn a chothú. Mar shampla, is féidir le focal nua a fhoghlaimítear, nó sainchiall nua focail atá ar eolas cheana, níos mó ná leathnú ar an stór focal a thabhairt i gcrích. Tig leis idirghníomhú le hidéanna a bhfuil an páiste eolach orthu cheana féin ar dhóigh a dhéanann a t(h)uiscint a leathnú agus a dhoimhniú. Mar an gcéanna, agus iad ag iarraidh eispéireas mothúchánach nó samhlaíoch a chur in iúl, cuidíonn teanga le páistí teacht ar eolas níos doimhne mar gheall orthu féin agus a léargas agus a mbraistintí samhlaíocha féin a shoiléiriú.

Snáitheanna

- Gabháil chun teanga
- Inniúlacht agus muinín in úsáid teanga
- Forbairt an chumais chognaíoch trí mheán teanga
- Forbairt mhothúchánach agus shamhlaíoch trí mheán teanga

Leagtar béim faoi leith ar theanga ó bhéal sa churaclam toisc go bhfuil sí fíorthábhachtach i dtaca le forbairt chumas ginearálta teanga an pháiste. Is toisc chinntitheach i bhforbairt chumas cognaíoch an pháiste í teanga ó bhéal agus éascaíonn sí sealbhú scileanna sóisialta agus cumarsáide. Thar aon ní eile, is í an eilimint is mó a dhéanann an curaclam Béarla a chomhtháthú í. Bíonn gníomhaíochtaí mar thuiscint, freagairt do théacs agus an cur chuige i leith na scríbhneoireachta bunaithe ar phróiseas cainte agus díospóireachta. Bíonn sí fíor-riachtanach freisin don fhoghlaim in achair eile den churaclam, mar a mbíonn caint, díospóireacht, ceistiú agus freagairt ina straitéis rithábhachtach foghlama.

Is gné rithábhachtach den churaclam Béarla é sealbhú scileanna litearthachta. Tá an cur chuige i leith theagasc agus fhoghlaim na léitheoireachta bunaithe ar fhorás ginearálta teanga an pháiste agus ar fhorbairt feasachta fóinéime agus fóneolaíochta. Nuair a bhíonn feasacht faoi na fuaimeanna i bhfocail saothraithe ag an bpáiste de bharr eispéiris

thorthúil ar theanga ó bhéal, tosaíonn an páiste ansin ar thuiscint a ghnóthú ar na coibhneasa idir fuaimeanna agus litreacha. Spreagtar an páiste chun téacs a chiallú trína m(h)áistreacht mhéadaitheach ar na coibhneasa idir fuaimeanna agus litreacha a úsáid i gcomhthéacs raonta straitéisí eile a thugann leideanna dó/di. Cuirtear treise faoi leith ar an tuiscint agus ar fhorbairt ardscoiléanna trí bheith ag léamh agus ag déileáil le réimse ilghnéitheach de théacsanna. Ba chóir go mbeadh sealbhú scileanna litearthachta ábhartha agus oiriúnach do riachtanais éagsúla agus do chéimeanna foráis an pháiste sa bhunscoil agus ag an am céanna go gcuirfí inniúlacht ar fáil a d'fhéadfaí a fhorbairt níos mó in oideachas an dara leibhéal.

Is gné thábhachtach den churaclam Béarla í go gcuimseofaí raon de théacsanna a bheadh saibhir agus éagsúil i léitheoireacht na bpáistí. Ó na blianta tosaigh amach ba chóir go mbeadh taithí acu ar imshaol ina mbíonn an prionta fairsing agus ina mbíonn fáil acu ar leabhair go saoraídeach. De thoradh atmaisféir dá leithéid seo, inar léir go ndéantar leabhair a ardluacháil, tugtar cabhair do pháistí tairbhe agus pléisiúr na léitheoireachta a léirithuiscint.

Déantar an cumas ar scríobh go soiléir is go bríomhar a fhorbairt de réir a chéile trí phróiseas na scríbhneoireachta. Gríosaítear an páiste chun an scríbhneoireacht a dhíriú ar léitheoirí agus ar chuspóirí éagsúla agus plé le cineálacha ilghnéitheacha di. Spreagfaidh an éagsúlacht agus an tsolúbthacht seo cruthaitheacht agus forbróidh sí cumas an pháiste ar an teanga scríofa a úsáid chun raon leathan idéanna, dearcaidh agus mothúchán a chur in iúl go héifeachtach. Forbraítear ar a c(h)umas tuiscint conas píosa scríbhneoireachta a chur i láthair go cuí, trí dhréachtú, é a phlé agus eagarthóireacht a dhéanamh air, agus é a athchóiriú ansin i ndréchtaí breise.

Ba chóir dlúthmhonatóireacht a dhéanamh ar fhorbairt teanga na bpáistí ag gach céim sa bhunscoil, agus tá sé thar a bheith tábhachtach go n-úsáidfí modhanna oiriúnacha measúnaithe chun páistí a mbíonn deacrachtaí léitheoireachta acu a aithint chomh luath agus is féidir i dtreo is gur féidir idirghabháil agus tacaíocht oiriúnach a sholáthar doibh.

Matamaitic

Cuireann an mhatamaitic ar chumas an pháiste tuiscint a fháil ar dhiminsiúin shainiúla, thábhachtacha an domhain fhisicigh agus an idirghníomhaithe shóisialta. Cuireann sí bealaí ar fáil do pháistí chun coincheapa a mbíonn méid, uimhreas, cruth agus spás, maille lena gcoibhneasa, i gceist iontu a ionramháil, a chlárú agus a chur in iúl.

Mar sin, freastalaíonn an curaclam sa mhatamaitic ar fhorás cognaíoch agus sóisialta an pháiste araon agus tá sé dírithe ar chabhair a thabhairt dó/di smaoineamh go cainníochtúil is go spásúil, agus chun suímh a aithint inar féidir an mhatamaitic a chur i bhfeidhm.

Is bunghné den churaclam sa mhatamaitic é an tábhacht a bhaineann le cumas an pháiste ar fhadhbanna a réiteach a fhorbairt. Tá sé mar aidhm ag raon leathan de ghníomhaíochtaí a chur ar chumas an pháiste gnéithe difriúla faidhbe a chónascadh, ceisteanna ábhartha a chur, tuartha a dhéanamh agus réitigh a aithint. Leagtar béim ar fhadhbanna réadúla atá bainteach lena dtaithe féin a chur faoi bhráid páistí, agus ar iad a ghríosú chun straitéisí samhlaíocha a fhorbairt chun iad a réiteach.

Múintear scileanna tuair agus meastacháin ó na naíonáin shóisearacha aníos. Cuirfidh sé seo ar chumas páistí an acmhainn a fhorbairt ar chruinneas agus ar bhailíocht na réiteach éagsúil a thomhas. Cuireann sé deis ar fáil dóibh freisin machnamh a dhéanamh ar an gcaoi ar thug siad faoi thasc nó ar réitigh siad fadhb. De thoradh forbairt a dhéanamh ar an gcumas seo ar na torthaí féideartha in oibríochtaí matamaiticiúla a thuar agus a mheas, tagann páistí ar thuiscint níos doimhne ar choincheapa matamaiticiúla.

Díríonn an curaclam aird faoi leith ar thábhacht shóisialta agus ar ábharthacht na matamaitice. Cuireann sé béim ar fhiúntas comhthéacsanna nithiúla le haghaidh gníomhaíochtaí matamaiticiúla ar scoil agus cuireann sé cur chuige an tógálachais chun tosaigh. Spreagtar an páiste chun bheith gníomhach san fhoghlaim agus chun páirt a ghlacadh i ndíospóireacht leis an múinteoir agus le páistí eile. Bíonn sé/sí páirteach i láimhsiú praiticiúil uimhreacha agus ábhar i suímh réadúla an tsaoil agus i bhfoghlaim trí mhodhanna fionnachtana faoi threoir. Gné faoi leith den chur chuige seo is ea an tslí inar féidir le gníomhaíocht mhatamaiticiúil a bheith bainteach le hábhair léinn eile, agus bheith ina gcomhthéacs d'eispéireas matamaiticiúil.

Snáitheanna

- Uimhreas
- Ailgéabar
- Cruth agus spás
- Tomhais
- Sonraí

Uimhearthacht

Chomh maith le láimhsiú uimhreacha, siombail agus cruthanna a fhoghlaim, tá sé tábhachtach go n-éireodh an páiste eolach ar theanga na matamaitice agus go bhforbródh sé/sí an cumas ar í a úsáid chun idéanna matamaiticiúla a chur in iúl go cruinn. Cuireann an curaclam cineálacha cur chuige agus straitéisí chun cinn a mhéadaíonn féinmhuinín na bpáistí agus iad ag dul i mbun tascanna matamaiticiúla agus a fhorbraíonn a gcumas ar na próisis a bhíonn in úsáid a chur i bhfocail.

Sprioc thábhachtach de chuid an churaclaim is ea forbairt scileanna uimhearthachta na bpáistí. Tá tuiscint agus meabhrú na bhfíoras uimhris agus an cumas ar iad a chur i bhfeidhm go cuí fíor-riachtanach chun go dtiocfaidh tuilleadh forbartha ar chumas matamaiticiúil na bpáistí agus chun go mbeidh siad in ann feidhm a bhaint as an matamaitic chun tuiscint a ghnóthú ar an saol. Bíonn an-tábhacht ag baint le scileanna uimhearthachta i saol na bpáistí lasmuigh den scoil agus i dtaca leis an tslí ina dtéann siad i ngleic leis an oideachas amach ina saol.

Thar aon ní eile, ba chóir go gcuirfí ar chumas an pháiste taithí a fháil ar an matamaitic mar shaothar intleachtúil inti féin agus mar fhoinse mealltachta, dúshláin agus taitnimh. Is féidir díograis an pháiste don ábhar a mhúscailt agus a chothú trí iniúchadh patrún agus coibhneas, tríd an sásamh a bhaineann le réiteach fadhbanna, trí léirthuisicint ar chruth agus ar dhearadh a fhorbairt, agus trí fheasacht faoi na tionchair stairiúla agus chultúrtha a mhúnlaigh an mhatamaitic nua-aoiseach.

Oideachas sóisialta, imshaoil agus eolaíochta

Cuidíonn oideachas sóisialta, imshaoil agus eolaíochta (OSIE) le feacht agus léirtheiscint an pháiste ar ghnéithe nádúrtha, daonna, sóisialta, cultúrtha agus stairiúla an tsaol a fhorbairt. Cuirtear OSIE i láthair faoi thrí cheannteideal ábhair atá difriúil ach dlúthghaolmhar le chéile freisin: stair, tíreolaíocht agus eolaíocht. Féachann an curaclam in OSIE lena chur ar chumas an pháiste teacht ar thuiscint ar an saol fisiceach, ar an ngaol idir daoine agus a n-imshaoil agus ar an bpróiseas stairiúil trínar tháinig fás ar an ngaol sin. Agus an tuiscint seo á forbairt ag an gcuraclam, cuidíonn sé leis an bpáiste dearcadh oscailte, criticiúil, freagrach a ghnóthú agus maireachtáil mar bhall eolach, cúramach den phobal áitiúil agus de phobail níos fairsinge.

Stair

Is é atá sa stair ná léirmhíniú ar ghníomhaíochtaí daonna san am atá thart a mheastar a bheith suntasach mar aon leis an bpróiseas trína roghnaítear, a iniúchtar agus a ndéantar anailísiú ar na gníomhaíochtaí seo. Déanann glúine i ndiaidh a chéile an t-am atá thart a léirmhíniú athuair i gcomhthéacs bhraistintí an ama i láthair, agus braitheann siad seo go cinniúnach ar ábhair mhachnaimh reatha. Is cuma cén teorainn a chuireann an ghné choibhneastach seo le léirmhíniú na staire, is féidir í a dhéanamh bailí am ar bith trí leas docht a bhaint as an bhfianaise atá ar fáil.

Snáitheanna (ranganna 5 agus 6)

- Staidéir áitiúla
- Scéalaíocht
- Pobail agus sochaithe ársa
- Saol, sochaí, obair agus cultúr fadó
- Tréimhsí athraithe agus coimhlinte
- Polaitíocht, coimhlint agus an tsochaí
- Leanúnachas agus athrú le himeacht ama

Léiríonn an curaclam staire mianach na staire féin. Eolas ar shaol na ndaoine san am atá thart agus mar a dhéantar léirmhíniú air seo is cúram dó, agus cuireann sé ar chumas páistí eispéireas áirithe a fháil ar an tslí ina gcuireann staraithe chun oibre. Is é an chéad teagmháil a bheidh ag an bpáiste leis an stair ná a c(h)uimhní féin ar éispéiris phearsanta agus ar ghnéithe de stair an teaghlaigh. Trí iniúchadh a dhéanamh ar an eispéireas stairiúil seo éireoidh an páiste eolach, ar bhealaí simplí, ar an bpróiseas lena ndéantar réimse leathan fianaise a bhailiú, a scrúdú agus a iniúchadh, agus cinneadh ar chomhairlí simplí dá thoradh sin.

Ar an ábhar sin, is gnéithe lárnacha iad i dteagmháil an pháiste leis an stair ó na blianta tosaigh amach forbairt scileanna stairiúla, tosach choincheap na cróineolaíochta, tuiscint ar an ngaol idir cúis agus toradh, agus léirtheiscint ar athruithe is ar leanúnachas.

Is cuid lárnach den churaclam ag gach leibhéal i gcónaí í an stair áitiúil, ach de réir mar a aibíonn páistí teagmhaíonn siad le réimse de phobail, d'eachtraí agus de thréimhsí a bhíonn i gcónaí ag dul i méid. Eascraíonn siad seo as comhthéacsanna áitiúla, náisiúnta, Eorpacha agus neamh-Eorpacha agus as cúlraí ilghnéitheacha sóisialta, cultúrtha, eitneacha agus reiligiúnacha, sa chaoi go ngnóthaíonn páistí tuiscint chothrom ar stair áitiúil, stair na hÉireann agus stair idirnáisiúnta.

Tíreolaíocht

Sa tslí seo gléasann an stair páistí chun maireachtáil mar shaoránaigh eolacha, criticiúla, a bhíonn feasach ar an tionchar a bhíonn ag tréithe agus inspreagadh daonna, a mbíonn meas acu ar thuairimí is ar chreidimh daoine eile, agus a aithníonn na slite ina bhfuil an tsochaí chomhaimseartha in Éirinn, san Eoraip agus ar fud an domhain mhóir múnlaíthe ag an am atá thart.

Cuimsíonn tíreolaíocht staidéar an Domhain, ar a áitritheoirí agus ar na comhghaolta atá eatarthu, agus bíonn sí gafa go saineúil le téamaí a bhaineann le háit, le spás is le himshaol. Cuireann an curaclam tíreolaíochta deiseanna ar fáil trínar féidir le páistí na pobail agus na gnéithe nádúrtha agus daonna atá dailte ar fud dhromchla an Domhain a iniúchadh agus a thuiscint, agus cuireann sé ar a gcumas tréithe uathúla áiteanna a léirthuisint. Trí na comhghaolta a bhíonn idir pobail agus a n-imshaol a iniúchadh, cuidíonn an tíreolaíocht le heolas faoi acmhainn na n-imshaol seo, maille le cúram agus feasacht mar gheall orthu, a chur chun cinn.

Sonraítear an tíreolaíocht freisin mar thacair ar leith de scileanna, go háirithe iad siúd a bhaineann le hobair taobh amuigh agus le grafacht, a chuireann ar ár gcumas imshaoil an Domhain a iniúchadh agus a thuiscint. Dála na n-ábhar eile in OSIE, tiocfaidh forbairt ar na scileanna seo céim ar chéim le sealbhú eolais agus coincheap tíreolaíoch. Leagann an curaclam béim ar fhorbairt scileanna trí shaibhreas na timpeallachta atá cóngarach don scoil agus don bhaile a bhreathnú agus a iniúchadh. Tugann sé seo ar na páistí bheith páirteach i gceistiú, breathnóireacht, tástáil agus clárú ghnéithe na dtimpeallachtaí nádúrtha agus daonna a ndéanann siad teagmháil leo. I rith an iniúchta seo, forbraíonn páistí feasacht faoi phatrúin spásúla mar aon leis na gcumas ar raon scileanna imscrúdaithe agus cumarsáide a úsáid.

Cé go gcuireann an curaclam béim ar lárnacht ghar-imshaol an pháiste, déantar iniúchadh ar imshaoil eile de réir mar a aibíonn na páistí. Scrúdaítear an ceantar mór máguaird, chomh maith le himshaoil eile in Éirinn, san Eoraip agus i gcodanna eile den domhan. Cuidíonn an dul chun cinn seo ón suíomh áitiúil, cóngarach go dtí an saol mór le forás páistí ar roinnt bealaí. Cothaíonn sé a dtuiscint, ní hamháin d'fhéiniúlacht áitiúil, ach a dtuiscint gur baill iad de phobail náisiúnta, Eorpacha agus dhomhanda. Spreagann sé iad chun an comhspleáchas idir daoine aonair, grúpaí agus pobail a léirthuisint, agus cuireann sé tuiscint agus meas ar chultúir agus ar bhealaí maireachtála pobal ar fud an domhain chun cinn. Cothaíonn sé freisin aireachtáil eolach faoin bhfreagracht atá ar an duine aonair agus ar an bpobal maidir le cúram imshaoil.

Snáitheanna

- Imshaoil dhaonna
- Imshaoil nádúrtha
- Feasacht agus cúram imshaoil

Eolaíocht

Baineann an eolaíocht le heolas agus tuiscint ar ghnéithe fisiceacha agus bitheolaíocha an domhain mar aon leis na próisis trína ndéantar iad seo a fhorbairt. Cuireann an curaclam eolaíochta réimse leathan, cothrom eolais agus scileanna ar fáil agus molann sé comhthéacsanna agus gníomhaíochtaí trína bhforbróidh páistí na coincheapa eolaíocha a chuideoidh leo ciall a bhaint as a saol. Léiríonn an curaclam go suntasach go bhfuil sé tábhachtach tosú le hidéanna tosaigh na bpáistí agus a chur ar a gcumas na hidéanna seo a fhorbairt agus a mhodhnú d'fhonn teacht ar thuiscint níos eolaíche.

Snáitheanna

- Dúile beo
- Fuinneamh agus fórsaí
- Ábhair
- Feasacht agus cúram imshaoil

Gné shuntasach den churaclam eolaíochta is ea an treise a leagann sé ar chabhair a thabhairt do pháistí scileanna eolaíocha a fhorbairt. Tá imscrúdú praiticiúil fíor-riachtanach do ghníomhaíocht eolaíoch agus d'fhorbairt raonta leathana de scileanna fiosraithe. Tugann gníomhaíocht eolaíoch ar pháistí bheith páirteach i mbreathnóireacht, hipitéisiú, tuar, tástáil, pleanáil trialacha cothroma, agus anailísiú torthaí. Tá scileanna agus modhanna a fhorbraítear trí iniúchadh eolaíoch, amhail cinnteoireacht, bailiú sonraí, léirmhíniú fianaise agus cur in iúl torthaí agus idéanna, bainteach le stair agus le tíreolaíocht chomh maith le gnéithe eile den churaclam.

Forbraítear scileanna iniúchta in éineacht leis an ábhar nó leis na coincheapa eolaíocha a bhíonn in úsáid. Trí thaithí dhíreach a fháil ar rudaí agus ar eachtraí, forbraíonn páistí creatlach d'idéanna is de choincheapa eolaíocha mar gheall ar *Dhúile beo*, *Fuinneamh agus fórsaí*, *Ábhair* agus *Feasacht agus cúram imshaoil*. Roghnaíodh na ceithre achar seo toisc go bhfuil siad bainteach le gar-eispéiris laethúla páistí agus go bhfreastalaíonn siad ar na príomhachair in iniúchadh eolaíoch.

Tá mar sprioc ag an gcuid den churaclam a bhaineann le 'dearadh agus déanamh' tuiscint ar phróiseas teicneolaíoch a chur ar fáil do pháistí. Cuidíonn sé freisin le forbairt na scileanna agus an dearcaidh a bhíonn ag teastáil chun tabhairt faoi thascanna praiticiúla. Cuimsíonn dearadh agus déanamh iniúchadh ábhar, pleanáil dearthaí, agus déanamh agus measúnú mionsamhlacha a sholáthróidh réitigh ar fhadhbanna praiticiúla. Trí raon de thopaicí a iniúchadh, agus trí fhadhbanna ceannoscailte a réiteach i gcomhthéacsanna aithnidiúla, cothaítear acmhainní praiticiúla, aeistéitiúla agus samhlaíocha na bpáistí, maille lena mothálacht i dtaca le dearadh agus lena bhfeasacht faoi idéanna agus coincheapa bunúsacha eolaíocha.

Féachann an curaclam le dearcadh deimhneach a chothú i leith na heolaíochta agus le léirthuisicint ar a hábharthacht maille leis an gcabhair a thugann, agus atá tugtha ag, an eolaíocht agus an teicneolaíocht do dhiminsiúin shóisialta, eacnamaíocha agus chultúrtha na sochaí. Ba chóir go n-éireodh páistí feasach ar chur i bhfeidhm na heolaíochta i gcomhthéacsanna coitianta sa teaghlach, sa scoil, sa phobal agus sa láthair oibre. Tá sé tábhachtach freisin go gcuirfeadh gníomhaíochtaí foghlama fiosracht agus taitneamh chun cinn i dtreo go spreagfaí páistí chun suim leanúnach a chothú san eolaíocht.

Oideachas ealaíon

Nochtar eispéireas daonna go cruthaitheach agus go samhlaíoch trí mheán na n-ealaíon. Cuirtear idéanna, mothúcháin, iomas agus eispéireas in iúl trí íomhánna, ceol, teanga, gotha, agus luail. Cuireann oideachas ealaíon ar chumas páistí raon de chur in iúl cumarsáideach a úsáid trínar féidir leo a dtaithí ar an domhan, agus a n-idirghníomhú leis a iniúchadh. Cuireann sé deis ar fáil dóibh freisin, agus iad mar lucht féachana, mar éisteoirí nó mar léitheoirí, géilleadh do chruthaitheacht léiritheach an ealaíontóra, an chumadóra, an scríbhneora agus an oirfidigh. Bíonn na fearainn chognaíocha agus mhothaitheacha araon i gceist ann agus pléann sé le gné den eispéireas a chuidíonn go huathúil le forbairt choincheapúil an pháiste agus le leathnú agus foirfiú a d(h)earcaidh ar an domhan. Doimhníonn taithí ar an ealaín tuiscint páistí d'áilleacht agus dó léiriú ealaíonta agus bíonn siad níos mothálaí i leith miondífriochtaí machnaimh, smaoinimh, braistinte, dearcaidh agus gnímh. Thar aon ní eile, is foinse taitnimh agus sásaimh gan chríoch é ar féidir leis cur go mór le saibhreas a saol agus a n-eispéireas.

Cuimsíonn an curaclam in oideachas ealaíon na hamharcealaíona, an ceol, agus an drámaíocht. Déantar damhsa a fhorbairt sa churaclam corpoideachais, agus faightear taithí ar chion tairbhe na litríochta tríd an achar curaclaim a bhaineann le teanga.

Amharcealaíona

Cuireann gníomhaíochtaí amharcealaíona sa churaclam ar chumas an pháiste ciall a bhaint as a s(h)aol agus é a chur in iúl i bhfoirm radharcach, inbhraite. Is fórsaí aontaithe iad freisin i bhfoghlaim agus i bhforbairt an pháiste. Comhtháthaíonn líníocht, péinteáil, cumadh agus tógáil gnéithe difriúla d'eispéireas an pháiste ar féidir le forás coincheapúil úr eascairt uathu. Éascaíonn tuiscint ar íomháineachas radharcach modhanna breise foghlama agus cuireann sí ar chumas an pháiste léargas, idéanna agus braistintí samhlaíocha a chur in iúl. Cuidíonn deiseanna chun iniúchadh agus imscrúdú a dhéanamh ar na gnéithe radharcacha sa timpeallacht le páistí nádúr rudaí a léirithuisint agus fiosracht dhúchasach a threorú d'fhonn cuspóirí oideachasúla a bhaint amach.

Snáitheanna

- Líníocht
- Péint agus dath
- Cré
- Tógáil
- Prionta
- Fabraic agus snáithín

Cuireann an curaclam sna hamharcealaíona béim ar an tábhacht a bhaineann le déanamh na healaíne agus le freagairt don ealaíon araon. Díritear aire freisin ar thábhacht an phróisis chruthaithigh agus ar fhorbairt tuisceana ar choincheapa radharcacha. Is iad seo na sé shnáithe atá sa churaclam amharcealaíona: *Líníocht, Péint agus dath, Cré, Tógáil, Prionta, agus Fabraic agus snáithín.*

Is iad breathnóireacht, samhlaíocht agus eispéireas an pháiste féin túsphointí ghníomhaíochtaí ealaíne. Déanfaidh páistí réimse d'ábhair is d'uirlisí spreagúla a mbeidh dathanna agus uigeachtaí ilchineálacha

orthu a thástáil, ag baint úsáide as teicníochtaí éagsúla. Le linn dóibh bheith ag roghnú na n-ábhar seo, ina n-aonar nó i dteannta a chéile, cuirfear ar chumas páistí feasacht ar ghnéithe na healaíne a fhorbairt, agus léireoidh a bpictiúir agus a n-aireagáin a dtuiscint fhorásach de réir a chéile. Gríosófar páistí freisin chun breathnú ar, agus freagairt do, réimse leathan d'oibreacha ealaíne bunaidh, ó cheirdeanna traidisiúnta áitiúla go dtí ealaín chomhaimseartha na hÉireann, chomh maith le hoibreacha ealaíne a bhaineann le cultúir, le stíleanna agus le tréimhsí difriúla. Trí bheith ag caint mar gheall ar na hoibreacha ealaíne seo, forbróidh páistí mothálacht maidir le gnéithe radharcacha agus tosóidh siad ar úsáid a bhaint astu go diongbháilte sna nithe déthoiseacha agus tríthoiseacha a chruthaíonn siad féin.

Ceol

Gné uilíoch de gach cultúr is ea an ceol. Tá an-chuid foirmeacha de ar fáil, baineann go leor cuspóirí leis agus bíonn a lán leibhéal castachta ann. Mar ghníomhaíocht ilghnéitheach a mhaireann ar feadh a saoil, baineann daoine sult as an gceol, cuma cén aois iad. Tá déanamh ceoil agus éisteacht le ceol araon i gceist sa cheol. Is bealaí uathúla feasa iad seo de bhrí nach mór patrúin fhuaimne agus struchtúr a cheapadh trí mhachnamh agus anailís. Is gníomhaíocht chinéistíseach é freisin déanamh an cheoil toisc go n-éilíonn sé comhordú agus léirmhíniú ar aon uain ón gcorp agus ón aigne. Ealaín is ea an ceol a chuimsíonn go leor coincheap agus teicníochtaí agus a úsáideann iad chun spreagtha, chun samhlaithe, chun cumtha, agus chun braistintí a chur in iúl. Is iad seo na gnéithe den éisteacht agus freagairt, den léiriú agus cumadóireacht a bhfuil an curaclam bunaithe orthu.

Snáitheanna

- Éisteacht agus freagairt
- Léiriú
- Cumadóireacht

Leagann an curaclam ceoil béim ar an tábhacht a bhaineann lena chur ar chumas gach páiste páirt iomlán a ghlacadh i réimse leathan de ghníomhaíochtaí taitneamhacha i ndéanamh ceoil. Cuimsíonn sé trí shnáithe: *Éisteacht agus freagairt*, *Léiriú* agus *Cumadóireacht*. Tá siad seo comhghaolmhar, agus braitheann gníomhaíocht i gceann amháin díobh ar thuiscint a bheith ar cheann eile agus tacaíonn sí leis an tuiscint sin.

Sa churaclam ceoil, beidh deiseanna ag na páistí éisteacht le agus freagairt do réimse leathan stíleanna agus traidisiún ceoil, agus na foirmeacha iomadúla den cheol Gaelach san áireamh. Is féidir freagairt a dhéanamh ar shlite éagsúla: luail, damhsa, léiriú, scéalaíocht, díospóireacht agus drámaíocht ina measc. Cuirtear béim ar scileanna éisteachta freisin sna gníomhaíochtaí léirithe agus cumadóireachta, mar a gcothaítear forbairt na héisteachta inmheánaí, nó smaoinemh trí mheán fuaimne. Is gné lárnach den churaclam ceoil í an amhránaíocht agus dá thoradh seo, cuirtear clár forchéimnitheach maidir le léamh agus scríobh an cheoil agus seinm uirlisí an tseomra ranga i láthair na bpáistí. Is gné spreagthach den churaclam ceoil í an chumadóireacht. Bainfidh na páistí taitneamh as fuaim a iniúchadh, as bheith ag súgradh le hidéanna simplí ceolmhara

Drámaíocht

Snáithe

- Drámaíocht chun mothúcháin, eolas agus idéanna a iniúchadh d'fhonn tuiscint a chothú

agus as an sásamh a bhaineann le bheith ag gníomhú ina n-aonar nó i dteannta daoine eile agus a gcuid cumadóireachta simplí féin ar siúl acu. Cuirfidh na gnéithe den cheol a fhorbraítear trí mheán na snáitheanna ar chumas páistí tuiscint níos doimhne a bheith acu ar choincheapa ceoil agus léirithuisicint ar ghníomhaíocht cheoil a chothú ar feadh a saoil.

Is próiseas cruthaitheach í an drámaíocht oideachasúil a sholáthraíonn réimse leathan d'eispéiris luachmhara fhoghlama do pháistí. Is bealach isteach uathúil chun na foghlama í agus cuireann sí modhanna aireachtála agus feasa ar fáil nach bhfuil insroichte ar aon slí eile. Tá sí seiftiúil ó nádúr agus cuimsíonn sí gach gné de phearsantacht an pháiste: na gnéithe spioradálta, morálta, mothúchána, intleachtúla, samhlaíocha agus fisiceacha. Is é croí na drámaíochta a comhthéacs samhlaíoch. Nuair a bhíonn scéal á léiriú mar gheall ar charachtair i dtosca áirithe, ag am éigin faoi leith agus i suíomh sonracha éigin, is féidir le páistí coimhlintí, saincheisteanna, torthaí, dearcaidh, mothúcháin, cúraimí agus ábhair mhachnaimh a iniúchadh ar bhealach uathúil.

Thairis sin, is i nádúr sonracha na teagmhála drámata féin atá a cuid cumhachta mar eispéireas forásach agus foghlama. Nuair a ghlacann sé/sí le scéal nó le ficsean, teilgeann an páiste é/í féin isteach go samhlaíoch i suíomh. Trí thosca, saincheisteanna, roghanna agus gníomhartha carachtair, maille lena n-iarmhairtí, 'a fhiosú agus a mhaireachtáil', tagann an páiste ar bhraistintí nua agus ar léargas úra.

Gné ríthábhachtach den churaclam drámaíochta is ea gafacht páistí i gcruthú spontáineach na drámaíochta bunaithe ar scéal nó ar fhicsean. De thoradh idirghníomhú na gcarachtar i suíomh áirithe, cumann na páistí an plota de réir mar a théann siad ar aghaidh, agus fad a bhíonn an drámaíocht á déanamh acu, pléann siad le roghanna agus le saincheisteanna agus déanann siad fadhbanna a chíoradh agus a réiteach. Trí úsáid a bhaint as scéal nó ficsean is féidir gnéithe den saol a iniúchadh ar bhealach atá sách cruinn chun eispéireas éifeachtach foghlama a chur ar fáil don pháiste, ach atá sách fada ar shiúl le go mbraithfidh sé/sí sábháilte.

Is é an saol féin ábhar na drámaíochta. Bíonn eispéiris, cúraimí agus riachtanais na bpáistí i gceist inti, rudaí a shamhlaíonn siad nó a léann siad mar gheall orthu, gnéithe den saol san am atá thart, san am i láthair nó sa todhchaí a spreagann fiosracht iontu, chomh maith le saincheisteanna faoi leith as aon cheann eile d'achair an churaclaím ar mian leis an múinteoir go ndéanfadh na páistí iniúchadh orthu. An rud atá sonracha faoi fhoghlaim na bpáistí trí mheán na drámaíochta is ea go gcuireann sé acmhainn shamhlaíoch na bpáistí ag obair agus go dtreoraíonn sí iad chuig eolas agus léargas nua nach bhfuil ar fáil dóibh in aon ghníomhaíocht eile.

Snáitheanna

- Lúthchleasaíocht
- Damhsa
- Gleacaíocht
- Cluichí
- Gníomhaíochtaí lasmuigh agus gníomhaíochtaí eachtraíochta
- Oiliúint uisce

Corpoideachas

Cuireann an curaclam corpoideachais deiseanna ar fáil do pháistí foghlaim trí mheán luaille. Cuirtear an príomhfhócas ar an gcorp agus ar eispéireas fisiceach, rud a chuireann ar chumas páistí scileanna fisiceacha agus comhordú a fhorbairt. Cuireann sé lena bhforás sóisialta agus pearsanta agus cuidíonn sé leo saol iomlán, gníomhach, sláintiúil a chaitheamh.

Féachann an curaclam corpoideachais le riachtanais fhisiceacha an pháiste a shásamh trí eispéireas comhsheasmhach, cuimsitheach luaille agus súgartha, a chuireann dúshlán faoin bpáiste a (h)acmhainneacht fhisiceach féin a bhaint amach. Soláthraíonn sé réimse leathan d'eispéiris fhisiceacha atá oriúnach do riachtanais fhorásacha gach dalta ar leith i *Lúthchleasaíocht, Damhsa, Gleacaíocht, Cluichí, Gníomhaíochtaí lasmuigh agus gníomhaíochtaí eachtraíochta* agus *Oiliúint uisce*. Laistigh de gach ceann díobh seo, soláthraítear gníomhaíochtaí ilghnéitheacha a chuirfidh ar chumas na scoile eispéireas cothrom fisiceach a phleanáil a bheidh in oiriúint do riachtanais agus do chumas gach páiste agus do thosca agus do thimpeallacht na scoile.

Cuidíonn an corpoideachas le forás pearsanta agus sóisialta an pháiste ar bhealach faoi leith. Cuireann sé éagsúlacht eispéiris chun cinn seachas speisialtóireacht agus soláthraíonn sé réimse leathan gníomhaíochtaí agus cluichí, a chuidíonn le scileanna comhoibritheacha an pháiste a fhorbairt mar aon lena léirthuiscint ar an luach a bhaineann le gníomhaíocht chomhoibritheach. Cothaíonn sé freisin coincheap chothrom na Féinne maille le léargas meáite ar mháistreacht agus ar theip agus conas glacadh leo araon.

Sásaítear an cúram a dhéanann an corpoideachas d'fhorbairt mhothúchánach an pháiste ar roinnt bealaí, go mór mór an treise a leagann sé ar an bpáiste bheith á g(h)ríosú chun díriú ar a spriocanna pearsanta fisiceacha a ghnóthú. Músclaíonn sé seo dearcadh deimhneach sa pháiste agus cuidíonn sé lena f(h)éinmheas a threisiú.

Cuidíonn an corpoideachas freisin le forás cognaíoch an pháiste. Mar shampla, cuidíonn sé le forbairt scileanna meastacháin an pháiste nuair a bhíonn am, luas agus fad sa lúthchleasaíocht á meas aige/aici. Cabhraíonn sé le forbairt scileanna mapála an pháiste i ngníomhaíochtaí lasmuigh agus gníomhaíochtaí eachtraíochta. I gcoitinne, cothaíonn sé tuiscint ar luail fhisiceach nuair a bhíonn an páiste gafa i ngníomhaíochtaí ilghnéitheacha.

Damhsa

Cuireann damhsa deis ar fáil don pháiste acmhainn na luaile a iniúchadh, d'fhonn idéanna, mothúcháin agus iomas samhlaíoch a chur in iúl. Tugann oideachas i ndamhsa ar an bpáiste bheith gafa in iniúchadh, i gcruthú, i ndéanamh agus i léirthuisint na luaile mar chineál cur in iúl agus cumarsáide. Tá damhsa cruthaitheach, damhsa Gaelach, agus damhsa tíre as cultúir eile san áireamh ann. Tá damhsa difriúil le gnéithe eile den churaclam corpoideachais sa mhéid go bhfuil sé gafa go príomha le gnéithe léiritheacha na luaile agus le taitneamh agus léirthuisint na dtreithe ealaíonta a bhaineann le cur in iúl fisiceach.

Trí mheán damhsa, déantar iniúchadh ar choincheapa a bhaineann leis an gcorp sa spás, le dinimic athraitheach luaile agus leis na himpleachtaí a bhaineann le gluaiseacht i gcoibhneas le daoine eile agus leis an timpeallacht. Gríosáítear páistí chun damhsa a dhéanamh agus iad ag freagairt do spreagthaigh agus do thionlacain dhifriúla agus chun breathnú ar an damhsa mar ghníomhúchán. Déantar a léirthuisint ar dhamhsa mar aon leis na féidearthachtaí a bhaineann leis a shaibhriú nuair a thugtar deis dóibh breathnú ar shaothar agus ar ghníomhúchán níos oilte de chuid daoine eile.

Snáitheanna

- Mise
- Mise agus daoine eile
- Mise agus an domhan mór

Oideachas sóisialta, pearsanta agus sláinte

Cé go gcuidíonn gach achar den churaclam le forás an pháiste, cuireann oideachas sóisialta, pearsanta agus sláinte (OSPS) deiseanna sonracha ar fáil lena chur ar chumas an pháiste tuiscint air/uirthi féin a ghnóthú, gaolmhaireacht shláintiúil a fhorbairt, agus patrúin shláintiúla iompraíochta a bhunú agus a chothú. Toisc go gcothaíonn sé réimse de cháilíochtaí agus de mheonta pearsanta agus sóisialta, cuidíonn sé le páistí dúshraith scileanna, eolais agus dearcadh a fhorbairt a threoróidh a gcuid cinnteoireachta sna gnéithe sóisialta, pearsanta agus sláinte dá saol, anois agus sa todhchaí araon. Cuidíonn sé freisin le páistí a ullmhú chun saoránachta atá gníomhach agus freagrach.

Is cúram faoi leith de chuid an churaclaim é meas agus aire maidir lena c(h)orp a fhorbairt sa pháiste mar aon le cásmhaireacht chuí as a s(h)ábháilteacht. Cuireann sé ar chumas an pháiste freisin an t-eolas agus an dearcadh a shealbhú a chuideoidh le stíl mhaireachtála shláintiúil a chur chun cinn. San áireamh anseo tá gnóthú feasachta faoin tionchar a d'fhéadfadh a bheith ag fógraíocht, brú piaraí agus tosca eile ar stíleanna maireachtála aonair, chomh maith le forbairt a dhéanamh ar an gcumas ar roghanna agus cinntí oiriúnacha a dhéanamh maidir le raon de shaincheisteanna sláinte.

Gné shonrach den churaclam is ea an treise a chuireann sé ar choincheap an chomhspleáchais idir daoine aonair, grúpaí agus pobail. I gcomhthéacs ilghnéitheacht shóisialta, eacnamaíoch, chultúrtha, eitneach agus reiligiúnach, féachann sé le dearcadh agus iompraíocht a chothú sa pháiste a bhfuil tuiscint, ionbhá agus meas cómhálartach mar shainchomharthaí orthu. Pléann sé freisin le saincheisteanna cothromais agus cearta daonna, agus cothaíonn sé sa pháiste go ngabhann freagrachtaí gaolmhara le cearta. Cothaítear coincheapa an daonlathais, an chirt agus an chomhpháirteachais tríd na heispéiris fhoghlama a sholáthraítear agus tríd an dearcadh agus na cleachtais ar dlúthchuid iad de struchtúir eagraíochtúla an ranga agus na scoile.

Socróidh ethos na scoile an cur chuige i leith an churaclaim in OSPS sa chéad áit agus cuirfear i láthair an pháiste é i dtrí chomhthéacs: trí dhearcadh agus atmaisféar deimhneach scoile, trí é a chomhtháthú le hábhair léinn eile, agus trí am curaclaim ar leith a dháileadh air. Tá foghlaim ghníomhach riachtanach don chlár in OSPS. Tríd seo is féidir le páistí saincheisteanna a iniúchadh, eolas ábhartha a ghnóthú agus scileanna atá bainteach leis na diminsiúin shóisialta, phearsanta agus sláinte dá saol a fhorbairt. De réir mar a ghlacann siad páirt sna próisis seo agus iad ag obair i dteannta a chéile, tosaíonn siad ar inmheánú a dhéanamh ar an méid a bhíonn foghlamtha acu agus bíonn siad in ann é a aistriú go dtí suímh a dteagmhaíonn siad leo ina saol laethúil.

Oideachas reiligiúnach

Agus é ag féachaint le lánacmhainn an duine aonair a fhorbairt, cuireann an curaclam riachtanais mhothaitheacha, aeistéitiúla, spioradálta, mhorálta agus reiligiúnacha an pháiste san áireamh. Is gné bhunúsach é an diminsiún spioradálta den eispéireas aonair, agus is cuid do-dhealaithe de stair is de chultúr na hÉireann é nochtadh reiligiúnach agus cultúrtha an diminsiúin sin. Go sonrach, cuireann oideachas reiligiúnach ar chumas an pháiste luachanna spioradálta agus morálta a fhorbairt agus teacht ar eolas ar Dhia.

Aithníonn sochaí na hÉireann go bhfuil sé de cheart ag an duine aonair bealach sonrach a roghnú chun a reiligiún a chur in iúl a léiríonn na mianaidhmeanna agus an t-eispéireas spioradálta a bhíonn á lorg aige/aici. Aithníonn sí freisin tábhacht na caoinfhulaingthe i dtaca leis an gcleachtadh, an cultúr agus an stíl mhaireachtála a bhaineann le raon d'áitúis agus de nochtadh reiligiúnacha, agus féachann sé le caoinfhulaingt agus tuiscint i leith creideamh daoine eile a fhorbairt i bpáistí.

I gcoitinne, féachann an t-oideachas le freastal ar áitúis reiligiúnacha ilghnéitheacha agus riaradh orthu agus aithníonn sé ceart na dtuismitheoirí chun socruithe a dhéanamh d'oideachas a bpáistí i scoil a réitíonn a hethos reiligiúnach lena gcreideamh reiligiúnach féin. Is freagracht de chuid na scoile é, oideachas reiligiúnach a sholáthar atá ag teacht lena hethos féin, ach bheith solúbtha ag an am céanna i dtaca le socruithe eagraíochtúla eile a dhéanamh dóibh siúd nach mian leo leas a bhaint as an oideachas reiligiúnach áirithe a thairgeann sí. Tá sé chomh tábhachtach céanna go dtabharfaí ómós do chreideamh is do mhothaitheacht an uile pháiste.

Ós rud é go n-aithníonn an Roinn Oideachais agus Eolaíochta, i gcomhthéacs an Achta Oideachais (1998), ceart a bheith ag na húdaráis eaglasta éagsúla curaclaim in oideachas reiligiúnach a dhearadh don bhunleibhéal agus a dteagasc agus a gcur i bhfeidhm a mhaoirseacht, ní chuirtear curaclam in oideachas reiligiúnach san áireamh sna cáipéisí curaclaim seo.

Cur i bhfeidhm an churaclaim

Cur i bhfeidhm an churaclaim

Cuireann cur i bhfeidhm *Churaclam na Bunscoile* deis uathúil ar fáil do scoileanna mianach an tsoláthair oideachasúil a threisiú. Is é a bheith i gceist anseo ná próiseas comhoibritheach pleanála a dhíreoidh ar spriocanna foráis scoile a aithint mar aon le tosaíochtaí teagaisc agus foghlama.

Tuiscint ar na próisis athraithe

Bíonn tuiscint ar dhinimic agus ar chastacht an athraithe riachtanach le linn don churaclam a bheith á chur i bhfeidhm. Is gné lárnach sa phróiseas athraithe é bheith muiníneach as an bpróiseas féin agus a aithint go bhfuil athnuachan agus forbairt riachtanach. Nuair a ghlacann scoileanna le hábhar teagaisc nua, le béimeanna úra, agus le cur chuige agus le modhanna teagaisc nua, cuirtear dúshlán sonrath fúthu mar eagraíochtaí a ghéilleann don fhéinforbairt. Cultúr scoile a chothaíonn oscailteacht, iontaobh agus comhthacaíocht, cuideoidh sé le múinteoirí nádúr agus méid an athraithe atá i gceist sa churaclam a aithint, machnamh a dhéanamh ar a mbraistintí agus a ndearcadh, agus modhnú dá réir a dhéanamh orthu.

Luas an athraithe

Chun athrú curaclaim a riaradh go héifeachtach, ní foláir cinntí criticiúla a dhéanamh maidir le roghnú túsphointí agus achar atá oiriúnach chun forbartha agus athnuachana. Go bunúsach, caithfear am a chur in áirithe le haghaidh machnaimh agus oiriúnaithe. Bíonn iompraíochtaí agus cleachtais nua i gceist freisin san athrú agus, ar deireadh thiar, creideamh agus tuiscintí nua. Bíonn ar dhaoine an méid a bhíonn ar eolas acu agus a chuireann siad i gcás a athrú. Níos tábhachtaí fós, bíonn sé i gceist i dtaca le luas an athraithe buanna agus cumais reatha na scoile a aithint, aitheantas a thabhairt do na gnéithe atá ag oibriú go héifeachtach cheana féin, agus próisis agus tacaí a dhéanfaidh fairsingiú orthu seo ar bhealach orgánach, méadaitheach a fhorbairt.

Príomhghnéithe an chur i bhfeidhm

Cuimsíonn pleanáil le haghaidh athrú curaclaim na príomhghnéithe seo:

- aidhm dhiongbháilte agus dúthracht maidir leis na heispéiris fhoghlama is fearr a sholáthar do gach páiste
- tuiscint shoiléir ar nádúr agus ar ghnéithe riachtanacha an churaclaim

- feasacht faoi nádúr agus charachtar suntasach na scoile agus an tábhacht a bhaineann le hoiriúnú an churaclaim do riachtanais agus do thosca sainiúla na scoile
- buanna agus cumais na scoile a aithint
- creatlach chun gnímh a fhorbairt a threoróidh próiseas an chur i bhfeidhm.

Aidhm dhiongbháilte

Déanfar pleanáil sa scoil a bheochan trí aidhm dhiongbháilte agus trí dhúthracht maidir leis an eispéireas foghlama is fearr a sholáthar do pháistí. Ba chóir go mbeadh sí fréamhaithe sa chreideamh go ndéanfaidh an próiseas athraithe sa churaclam difríocht i ndáiríre do mhianach shaol na bpáistí anois agus sa todhchaí araon. Tacófar léi trí shamhail den pháiste agus é/í i gcroílár an phróisis fhoghlama, trí bheith ag súil le caighdeán ard maidir le gnóthachtáil agus trí bheith suite de go bhfuil an próiseas féin fíor-riachtanach chun eispéiris churaclaim a sholáthar don pháiste atá ábhartha agus oiriúnach dá riachtanais.

Feasacht faoi nádúr agus spriocanna an churaclaim

Ba chóir go mbeadh aidhmeanna ginearálta agus sainaidhmeanna agus sainchuspóirí an churaclaim mar bhunús le pleanáil straitéiseach curaclaim. Tá sé ríthábhachtach go gcuirfeadh an scoil san áireamh na prionsabail fhoghlama ar sainchomharthaí den churaclam iad mar aon leis na cineálacha éagsúla cur chuige i leith teagaisc agus foghlama a chuirtear chun cinn i ngach achar curaclaim. De thoradh aitheantas a thabhairt don phrionsabal maidir le huathúlacht an pháiste, ní mór freastal ar stíleanna foghlama ilghnéitheacha agus ar chonairí difriúla chun na foghlama.

Feasacht faoi charachtar suntasach na scoile

Is eagraíocht uathúil í gach scoil, a bhfuil carachtar, traidisiún agus cultúr suntasach aici, mar aon le líon sonracha luachanna agus tosaíochtaí. Téann a méid agus a suíomh i gcion uirthi, maille le himthosca agus dinimic shonrach a timpeallachta, idir sheachtrach agus inmheánach. Mar sin, freastalaíonn sí ar phobal a cuid páistí agus a cuid tuismitheoirí féin ar bhealach uathúil. Beidh tionchar leanúnach ag na luachanna, an dearcadh agus an dóchas atá ina sainchomharthaí ar ethos na scoile ar eispéireas foghlama an pháiste i rith na tréimhse a chaitheann sé/sí ar scoil.

Buanna agus cumais a aithint

Bíonn an-chuid buanna agus cumas ag scoileanna ar féidir leas a bhaint astu chun athruithe sa churaclam a chur i gcrích. Is féidir buanna faoi leith na foirne i ngnéithe den churaclam agus a n-oilteacht chun clár nuálacha a chur i bhfeidhm a aithint agus a chumasc d'fhonn tacú leis an bpróiseas athraithe. Is féidir na hacmhainní scoile atá ar fáil a chur leis an ábhar a roghnaítear freisin agus iad a chur in ord d'fhonn clár dea-dhéanta a chruthú a léireoidh fuinneamh agus acmhainn na scoile.

Creatlach chun gnímh

Beidh sé mar sprioc leis na gnéithe go léir den phróiseas pleanála creatlach shoiléir chun gnímh a fhorbairt. Soláthróidh sí seo an cur chuige foriomlán le haghaidh pleanáil churaclaim sa scoil. Cuideoidh an chreatlach seo le luas an athraithe a shocrú agus déanfaidh sí úinéireacht agus dúthracht phobal na scoile a chinntiú.

Pleanáil scoile

Cuirtear mionchomhairle ar fáil faoi churaclam, agus faoi phleanáil eagair agus phleanáil ranga i ngach achar léinn sna treoirlínte do mhúinteoirí. Moltar cur chuige comhoibritheach pleanála, agus spreagtar scoileanna chun páirt a thabhairt do na tuismitheoirí, don bhord bainisteoireachta agus do phobal na scoile trí chéile sa phróiseas pleanála de réir mar a oireann.

Pleanáil curaclaim

Nuair a bhíonn cur i bhfeidhm an churaclaim á phleanáil ag scoileanna, caithfidh siad machnamh a dhéanamh ar nádúr agus feidhm gach achair churaclaim, ar an gcaoi ar féidir déileáil le hábhair léinn ar bhealach scoite agus ar bhealach comhtháite araon, ar an méid ama a dháilfear ar gach achar curaclaim, ar chothromaíocht a bheith idir na snáitheanna, ar fhorbairt choincheap agus scileanna laistigh de gach ábhar léinn agus, ar deireadh, ar an gcur chuige i leith measúnaithe a úsáidfear.

Pleanáil eagair

Ní foláir cuid mhaith tosca eagraíochtúla a chur san áireamh má táthar chun an curaclam a chur i bhfeidhm go héifeachtach, toisc go mbraithfidh an rathúlacht a bhainfidh le cur i bhfeidhm chinntí an churaclaim go díreach ar na socrúithe praiticiúla a bhunófar sa scoil. Chuige seo, is gá ní hamháin machnamh cúramach a dhéanamh ar na struchtúir eagair a pleanálar agus a gcinntear orthu i dtosach, ach fós próiseas leanúnach monatóireachta a chinnteoidh a n-ábharthacht agus a n-oiriúnacht.

Samhlaítear sa churaclam an scoil a bheith ina heagraíocht shíor-fhorbarthach teagaisc agus fhoghlama atá airdeallach ar riachtanais athraitheacha phearsanta, shóisialta agus oideachasúla na bpáistí. Cuirfidh próiseas leanúnach machnaimh, féinmheasúnaithe, athbhreithnithe agus nuála ar chumas na scoile an t-eispéireas foghlama is fearr a aimsiú do na páistí atá faoina cúram. Is é an tslí is fearr chun é seo a ghnóthú ná trí chomhairliú rialta, idir fhoirmiúil agus neamhfhoirmiúil, idir an príomhoide, an fhoireann teagaisc agus pobal na scoile. Is féidir léargas, eispéiris, machnamh agus idéanna chách a chur le chéile ar bhealach struchtúrtha agus iad a dhíriú ar phleanáil straitéiseach ar mhaithe le feabhas a chur ar an scoil. Gineann sé seo dúthacht chomhpháirteach chun spriocanna pleanála na scoile a bhaint amach agus chun an curaclam a chur i bhfeidhm go rathúil.

I gcomhthéacs iomlán na pleanála scoile, déanfaidh múinteoirí aonair pleanáil le haghaidh cur i bhfeidhm an churaclaim sa seomra ranga. Bunófar an phleanáil seo ar thuiscint do riachtanais agus do chumas na bpáistí sa rang. Beidh tuiscint ghrinn ar aidhmeanna, ar chuspóirí leathana agus ar mhianach bunúsach an ábhair i ngach achar den churaclam mar threoir ag an múinteoir sa phróiseas pleanála agus cuirfidh sí seo ar a c(h)umas eispéireas foghlama atá ábhartha agus éifeachtach agus atá in oiriúint dá gcéimeanna foráis a chur ar fáil do na páistí.

Pleanáil ranga

Bíonn gné fhadtéarmach agus gné ghearrthéarmach araon i gceist i bpleanáil ranga. Cuireann pleanáil don tseachtain, don téarma, don bhliain nó fiú do thréimhsí eile deis ar fáil trínar féidir leis an múinteoir a chinntiú go bpléitear go cóir le príomhghnéithe uile an churaclaim ar bhealach atá bainteach le riachtanais na bpáistí difriúla sa rang. I dtosach, beidh ar an múinteoir caidreamh a dhéanamh le múinteoirí eile agus breathnú ar thaifid ranga agus ar thaifid mheasúnaithe d'fhonn eolas a fháil ar eispéireas foghlama na bpáistí. Soláthróidh eispéireas, ábaltacht agus gnóthachtáil faoi leith páistí aonair an bunús atá riachtanach chun achair nua fhoghlama a eagrú agus a cheapadh, achair a mbainfidh páistí an tairbhe is mó astu. Tá sé tábhachtach freisin go leanfadh an múinteoir de bheith ag glacadh comhairle leis na múinteoirí ranga a bhí ag na páistí roimhe sin. D'fhéadfadh sé seo a bheith rí-úsáideach nuair a bhíonn an múinteoir ag déileáil le deacrachtaí foghlama ar leith a bhíonn ag páistí aonair.

Measúnú

Is comhpháirt riachtanach é an measúnú den phróiseas teagaisc agus foghlama. Léirítear sa churaclam na heilimintí de gach achar léinn ba chóir a mheasúnú agus moltar go leor modhanna a fhéadfaí a úsáid. Nuair a bhíonn pleanáil fhadthéarmach agus ghearrthéarmach ar siúl ag an múinteoir, ba chóir dó/di machnamh cúramach a dhéanamh ar na foirmeacha agus na feidhmeanna measúnaithe is fearr a éascóidh an próiseas foghlama agus a chuirfidh an t-eolas is ábharthaí ar fáil faoi dhul chun cinn páistí aonair.

Treoirínite do mhúinteoirí

Gabhann leabhar treoirínite do mhúinteoirí le gach ráiteas curaclaim. Déanann na treoirínite do mhúinteoirí iniúchadh ar réimse leathan de chur chuige agus de mhodhanna teagaisc a fhorbraíonn na béimeanna úra agus a chuireann smaointeoireacht nua faoi theagasc agus faoi fhoghlaim in iúl. Tá na treoirínite do mhúinteoirí curtha le chéile mar chúnaimh agus mar acmhainn do mhúinteoirí agus do scoileanna agus iad ag teagmháil leis an gcuraclam agus ag tosú ar a chuid moltaí a chur i bhfeidhm.

Tá leagan amach comhordaithe ar na treoirínite sna hábhair éagsúla a chuimsíonn:

Réamhrá an churaclaim

Iniúchadh ar an ábhar

Pleanáil scoile don ábhar

Pleanáil ranga

Cur chuige agus modhanna teagaisc.

Tugann an réamhrá foramharc ar an ábhar agus míníonn sé na príonsabail a bhí mar dhlúthchuid de dhearadh an churaclaim. Rianaíonn sé freisin na príomhachair den ábhar agus na béimeanna nua atá comhshnaidhmthe leo. Beidh an roinn seo rí-úsáideach do mhúinteoirí agus iad ag teagmháil leis na gcuraclam den chéad uair agus le linn na gcéimeanna tosaigh de chur i bhfeidhm an churaclaim.

I dtaca leis an iniúchadh ar ábhar an churaclaim, cuirtear céimeanna foráis an pháiste ag gach ceann de na ceithre leibhéal san áireamh agus tugtar aird ar na próisis agus ar na torthaí a oireann do gach leibhéal díobh. Déantar mionanailís freisin ar fhorbairt scileanna agus coincheap agus tugtar comhairle phraiticiúil faoin gcaoi a múintear iad seo trí mheán ábhair an churaclaim. Sa roinn seo, dála go leor rann sna treoirínite do mhúinteoirí, díritear aire ar leith ar achair nua san ábhar agus sa mhodheolaíocht.

Pléann an roinn faoi phleanáil scoile leis an méid a bhfuil pleanáil le déanamh ina chomhair i ngach ábhar, le croí an ábhair, leis na príomhghnéithe i gcur i bhfeidhm rathúil, agus leis an gcaoi ar féidir le pleanáil acmhainní agus próiseas tacú le clár rathúil. Cuireann sé eolas agus treoir ar fáil freisin maidir le polasaí measúnaithe a fhorbairt sa scoil.

Acmhainn thábhachtach do mhúinteoirí is ea an roinn faoi phleanáil ranga. Tá pleanáil ranga bunaithe ar ábhar an churaclaim, ar an bplean scoile don ábhar léinn áirithe sin, agus ar an ngá le freastal a dhéanamh ar riachtanais, ar mhianach agus ar achair spéise sonracha na bpáistí. Cuirtear réimse d’eangacha pleanála agus de mholtaí i dtaca le comhtháthú agus le téamaí traschuraclaim i láthair freisin.

Mioniniúchadh ar chineálacha cur chuige agus modheolaíochta sa teagasc agus san fhoghlaim is ábhar do chuid shuntasach de na treoirlínte do mhúinteoirí. Leagtar béim faoi leith ar na cineálacha cur chuige is nuaí a shamhlaítear don churaclam, agus tugtar mion-eiseamláirí agus ceachtanna samplacha a dhéanann léiriú orthu seo.

Cuimsíonn na hagusíní liostaí de na hacmhainní atá ar fáil, leabharliostaí agus gluaiseanna.

Dáileadh ama sa churaclam

D’fhonn cuidiú le múinteoirí agus le scoileanna cur i bhfeidhm an churaclaim a phleanáil, moltar creatlach ama a dháileann íosmhéid ama ar gach achar den churaclam. Cuireann treoirlíne dá leithéid seo faoi dháileadh ama creatlach eagraíochtúil ar fáil a chuideoidh le múinteoirí an curaclaim a chur á theagasc ag leibhéal an ranga agus na scoile araon, agus eispéireas foghlama a bheidh cothrom, comhtháite a sholáthar do na páistí. Tá trí chuid sa treoirlíne:

- an t-am a dháiltear ar oideachas reiligiúnach
- an t-íosmhéid ama a mholtar a dháileadh ar gach ceann de na sé achar eile curaclaim, chomh maith le tréimhse ama curaclaim ar togradh
- an t-am a cheadaítear do shosanna agus d’am tionóil.

Chun teacht leis na Rialacha do Scoileanna Náisiúnta agus leis na ciorcláin ábhartha, tá an chreatlach ama a mholtar bunaithe ar cheithre huair ar a laghad de theagasc saolta, ach tá modhnú déanta uirthi d’fhonn an lá scoile giorraithe a bhíonn i ranganna naíonán a chur san áireamh.

Am curaclaim ar togradh

Is gné ríthábhachtach den chreatlach í tréimhse ama curaclaim ar togradh a bheith curtha san áireamh. Cuireann sé seo solúbthacht ar fáil don mhúinteoir agus don scoil chun freastal ar riachtanais is ar thosca difriúla scoile agus chun riaradh ar infheidhmeacht agus ar chumas difriúil na bpáistí a bhfónann sí dóibh. Is féidir an t-am a dháileadh, mar is rogha leis an múinteoir agus leis an scoil é, ar aon cheann de na sé achar curaclaim—teanga; matamatic; oideachas sóisialta, imshaoil agus eolaíochta; oideachas ealaíon; corpoideachas; oideachas sóisialta, pearsanata agus sláinte—nó ar aon cheann de na gnéithe laistigh díobh. Is féidir nuatheanga a chur san áireamh sa chreatlach seo freisin nuair a bhíonn a leithéid ar fáil.

Is féidir an méid ama curaclaim ar togradh a úsáid do chuspóirí éagsúla agus ar bhealaí éagsúla. D'fhéadfaí é a úsáid, mar shampla, chun am breise a chur ar fáil d'fhonn gné den fhoghlaim in ábhar léinn amháin a chríochnú, chun freagairt do riachtanais pháistí in achair shonracha fhoghlama, nó chun solúbthacht a sholáthar nuair a bhítear ag déileáil le tionscadal nó le téama ar leith.

Ag pleanáil i mbloic ama le haghaidh tréimhse fada

Is é sprioc an churaclaim eispéireas cuimsitheach, comhleanúnach foghlama a sholáthar don pháiste. Tá sé tábhachtach go n-úsáidfeadh na múinteoirí an chreatlach atá molta maidir le dáileadh ama ar an mbealach is solúbtha, d'fhonn teagasc an churaclaim a dhéanamh chomh héifeachtach agus chomh héifeachtúil agus is féidir. Chuige seo déanfar pleanáil le haghaidh tréimhsí fada amhail mí, téarma agus bliain, in éineacht le pleanáil sheachtainiúil. Mar shampla, i dtréimhse cheithre seachtaine b'fhéidir go molfaí sa chreatlach dhá uair déag a dháileadh ar oideachas sóisialta, imshaoil agus eolaíochta. D'fhéadfaí bloc ama dá leithéid seo a úsáid

- chun plé le téama coitianta sa tíreolaíocht agus san eolaíocht
- chun déileáil ar bhealach comhchruinnithe le gnéithe éagsúla den stair
- chun deiseanna do thurais taobh amuigh a chur ar fáil sa tíreolaíocht, sa stair nó san eolaíocht.

Mar an gcéanna, agus pleanáil le haghaidh tréimhse dhá sheachtain déag á déanamh, chuirfeadh an dáileadh ama a mholtar d'fhoghlaim an chéad teanga, ocht n-uaire is daichead ar fáil. Chuirfeadh sé seo ar chumas an mhúinteora an t-am a úsáid go solúbtha

- chun clár comhtháite teanga ó bhéal, léitheoireachta agus scríbhneoireachta a phleanáil a bheadh bunaithe ar eispéireas sonrath lasmuigh den scoil agus nárbh fholáir úsáid chomhsheasmhach a bhaint as bloic ama chuige i dtréimhse dhá sheachtain déag
- chun freastal ar thurais rialta leabharlainne agus ar thurais eile lasmuigh den scoil
- chun go mbeifí in ann díriú ar theanga a chomhtháthú go rialta le hachair eile den churaclam, sa chás go bhféadfaí an dáileadh ama i mbreis agus curaclam amháin a ionramháil ar bhealach solúbtha.

Mar sin féin, pé acu a chuimsíonn an tréimhse pleanála seachtain, ceithre seachtaine, dhá sheachtain déag, nó tréimhse níos giorra nó níos faide, tá sé tábhachtach go n-úsáidfi am ar togradh go solúbtha agus go gcuirfi chun tairbhe do gach ábhar léinn é. Níor cheart é a dháileadh go heisiach ar aon ábhar amháin nó ar aon achar curaclaim amháin.

Dáileadh ama i ranganna naíonán

Toisc gur dócha go mbíonn an tréimhse do theagasc saolta do pháistí i ranganna naíonán níos giorra ná an tréimhse a sholáthraítear do pháistí atá níos sine, ní bhaineann an chreatlach ama atá molta go díreach leo, ní hionann agus rang-ghrúpaí eile. Braitheann agus eispéiríonn an páiste atá sna naíonáin an fhoghlaim ar bhealach comhtháite. Éilíonn sé seo cineálacha faoi leith cur chuige maidir le teagasc agus foghlaim agus ní mór úsáid níos solúbtha a bhaint as an gcreatlach ama a mholtar. Mar sin féin, cuirfidh an chothromaíocht ama ar leith atá mar aidhm aici treoir úsáideach ar fáil nuair a bhíonn na heispéiris fhoghlama is mó a oireann do riachtanais fhorásacha páistí ag an aois seo á bpleanáil.

Creatlach sheachtainiúil íos-ama a mholtar

Achair churaclaim	Lá iomlán		Lá gairid [ranganna naíonán]	
	Uaireanta	Nóiméid	Uaireanta	Nóiméid
Seachtain amháin			Seachtain amháin	
Teagasc saolta				
Teanga				
T ¹	4	00	3	00
T ²	3	30	2	30
Matamaitic	3	00	2	15
OSIE	3	00	2	15
OSPS	0	30	0	30
Corpoideachas	1	00	1	00
Oideachas Ealaíon	3	00	2	30
Am curaclaim ar togradh	2	00	1	00
Iomlán ar theagasc saolta	20	00	15	00
Oideachas reiligiúnach (samplach)	2	30	2	30
An Tionóil	1	40	1	40
Glaoch an Rolla	0	50	0	50
Sosanna	0	50	0	50
Caitheamh aimsire	2	30	2	30
Iomlán	28	20	23	20

Nóta: D'fhéadfadh modhnú éigin a bheith riachtanach sa chreatlach seo i gcomhthéacs thoradh an tionscadail phiólótaigh sna nuatheangacha.

Críoch

Críoch

Sonraíonn *Curaclam na Bunscoile* forbairt phróisis a bhí ag teacht chun cinn ó foilsíodh tuarascáil na Comhairle Athbhreithnithe don Churaclam Bunscoile go dtí gur ritheadh an tAcht Oideachais i 1998. Cuimsíonn sé na mianaidhmeanna is airde a bhí mar shainchomharthaí riamh ar an oideachas in Éirinn agus tugann sé aird ar an teoiric agus ar an gcleachtas oideachasúil is nua-aimseartha a ullmhóidh páistí chun teagmháil a dhéanamh le saol an lae inniu. Leagann an curaclam béim ar thábhacht an eispéiris chomhtháite fhoghlama a chuirfidh ar chumas páistí eolas, coincheapa, scileanna agus luachanna a shealbhú atá bainteach lena saol, agus in oiriúint dóibh, anois agus amach anseo.

Agus an tsolúbthacht á soláthar ag an gcuraclam d'fhonn na héilimh seo a shásamh, cuireann sé treise ar ghnéithe cumhachtaithe ar leith san fhoghlaim. Cuireann sé béim ar an tábhacht a bhaineann le forbairt cumais agus scileanna aicmeacha a chuidíonn leis an bpáiste foghlaim a aistriú go hachair eile den churaclam, i ndálaí foghlama amach anseo, agus ina (h)eispéireas pearsanta saoil.

Cuireann an curaclam eispéireas foghlama cuimsitheach ar fáil don pháiste. Cuireann sé san áireamh an cúnamh chun saibhríthe agus chun sibhialtacha is féidir leis an oideachas ealaíon a sholáthar do shaol an pháiste. Aithníonn sé go mbaineann tábhacht thar cuimse le fás fisiceach, pearsanta agus mothúcháinach an pháiste i dtaca lena f(h)orbairt fhoriomlán. Cuirtear treise ar na gnéithe seo den fhoghlaim ar fud an churaclaim i gcoitinne, agus go sonrach sa chorpoideachas agus in oideachas sóisialta, pearsanta agus sláinte. Leagtar béim úr ar thábhacht teanga i saol cognaíoch, sóisialta agus samhlaíoch an pháiste agus mar thoisic chinntitheach sa phróiseas foghlama. Cuirtear an mhataimic i láthair mar achar foghlama atá fíor-riachtanach d'fhorbairt scileanna beatha agus mar réimse spéise agus fhiosraithe ar ábhar sásaimh inti féin í.

Tugtar léargas ar an bprionsabal a mhaíonn gur chóir go gcuimseodh foghlaim an pháiste réimse iomlán an eispéiris trí oideachas sóisialta, imshaoil agus eolaíochta a áireamh mar ghné de phróiseas forásach a thosaíonn sna blianta tosaigh ar scoil. Athshainíonn an curaclam oideachas an pháiste san eolaíocht, ó thaobh tábhachta agus ábhair, agus féachann sé le tuiscint a sholáthar ar fheidhmiú praiticiúil na heolaíochta i saol an lae inniu. Tugann sé aird freisin ar an gcaoi ar chuir teicneolaíocht an eolais agus na cumarsáide insroichteacht, ilghnéitheacht agus malartú eolais chun cinn mar ghné lárnach i gcúrsaí oibre agus scíthe. Aithnítear i ngach achar den churaclam acmhainn teicneolaíochta den chineál seo chun eispéireas foghlama an pháiste a shaibhriú.

Is í aidhm fhoriomlán *Churaclam na Bunscoile* mianach na foghlama a dhéanann na páistí a threisiú agus eispéireas forásach a chur ar fáil dóibh atá bainteach lena riachtanais anois agus sa toadhcháí. Is é an t-aon slí chun na spriocanna seo a bhaint amach ná fealsúnacht, aidhmeanna agus cuspóirí an churaclaim a réaladh le linn é a bheith á chur i bhfeidhm. Cuireann a ghnóthachtáil seo dúshlán suntasach faoi gach éinne atá gafa sa bhunoideachas. Beidh oscailteacht aigne, dúthracht i dtaca le hathrú curaclaim agus an leas is éifeachtaí bheith á bhaint as acmhainní uile an bhunoideachais ag teastáil má tá an acmhainn oideachasúil a thairgtear sa churaclam le brath i saol agus i bhfoghlaim na bpáistí. Braithfidh rathúlacht an chur i bhfeidhm ar úsáid acmhainní éifeachtacha atá ar fáil cheana féin, agus ar réimse ilghnéitheach de thacaí breise daonna agus fisiceacha a chuirfear leo. Is féidir le bonneagar dá leithéid, cuidiú agus tacú le tuismitheoirí, le múinteoirí agus le scoileanna d'fhonn eispéireas foghlama na bpáistí á uasmhéadú.

Mar sin cuireann teacht i réim *Churaclam na Bunscoile* dúshlán spreagthach faoin uile dhuine sa phobal foghlama. Is léiriú é ar mhianaidhmeanna agus ar idéil chultúrtha, shóisialta agus eacnamaíocha na sochaí Éireannaí agus soláthraíonn sé deis chun torthaí na taighde agus na smaointeoireachta is nua-aimseartha i dteoiric agus i gcleachtas an bhunoideachais in Éirinn a chomhshnaidhmeadh le chéile. Samhlaítear dó an bunoidheachas a bheith ina eispéireas atá ina chuid dhílis de shaol an pháiste i gcoitinne, agus ina chomhpháirt chinntitheach i gcontanam foghlama feadh saoil. Thar aon ní eile, cuimsíonn sé fealsúnacht oideachasúil a chaomhnaíonn gach páiste agus cuireann sé creatlach oideachasúil ar fáil arb í a haidhm fónamh dá riachtanais ar leith. Trí oidhreacht an ama atá thart a mhórluacháil, trí ghlacadh leis na hidéil agus na mianaidhmeanna is uaisle de chuid na haimsire seo, agus trí bheith ag iarraidh an páiste a ghléasadh chun dul in oiriúint go rathúil d'athruithe sa toadhcháí, agus tairbhe iomlán a bhaint astu, is féidir leis an gcuraclam fónamh i gceart do pháistí na hÉireann sa mhílaois nua.

Aguisín

Ballraíocht an Choiste Comhordaithe Bunscolaíochta

Chun obair na gCoistí Curaclaim a chomhordú is ea a bunaíodh an Coiste Comhordaithe Bunscolaíochta ag an gComhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta.

Cathaoirleach	Tom Gilmore	
Baill an choiste	Séadhna de Blán (ó 1995)	Bord Oideachais Shionad Ginearálta Eaglais na hÉireann
	Liam Ó hÉigearta (ó 1996)	Roinn Oideachais agus Eolaíochta
	Dympna Glendenning (ó 1995)	Cumann Múinteoirí Éireann
	Fionnuala Kilfeather (ó 1995)	Comhairle Náisiúnta na dTuismitheoirí – Bunbhrainse
	Éamonn MacAonghusa (go 1996)	Roinn Oideachais agus Eolaíochta
	Ath Gearóid Mac Conmara (ó 1995)	Cumann Bhainisteoirí na mBunscoileanna Caitliceacha
	Peadar Ó Maoláin	Cumann Múinteoirí Éireann
	Síle Ní Núnáin (ó 1995)	Cumann Múinteoirí Éireann
	Eugene Wall	Cónaidhm Éireannach na Múinteoirí Ollscoile
Comhordaitheoir	Caoimhe Máirtín (go 1995)	
Leas- phríomhfheidhmeannach	Lucy Fallon-Byrne (ó 1995)	
Príomhfheidhmeannach	Albert Ó Ceallaigh	

Ballraíocht an Choiste Tacaíochta don Choiste Comhordaithe:

Harold Hislop (1995-1997)	Micheál Ó Deaghaidh (1994-1995)
Declan Kelleher (1994-1995)	Gary Ó Donnchadha (1997-1998)
Frances Murphy (1995-1997)	Valerie O'Dowd (ó 1997)
Ríona Ní Mhurchú (ó 1998)	Bryan O'Reilly (1995-1996)
Nóirín Ní Nuadháin (ó 1997)	Máire Roycroft (1995)
Pól Ó Braonáin (ó 1996)	

Ballraíocht na Comhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta

Cathaoirligh	Dr Tom Murphy (<i>go 1996</i>) Dr Caroline Hussey (<i>ó 1995</i>)	
Leaschathaoirligh	Sr Pat Murphy (<i>go 1998</i>) Sr Bríd Rowe (<i>ó 1998</i>) Tom Gilmore	
Baill na comhairle	Dr Sinéad Breathnach Pat Burke Catherine Byrne (<i>ó 1998</i>) John Carr Tom Creedon Oliver Donoghue Sr Betty Foley Nuala Henry (<i>go 1996</i>) Seán Higgins Fionnuala Kilfeather Tom Kilraine (<i>go 1998</i>) Liam Lenihan (<i>ó 1998</i>) John McKay Ath Gerard McNamara Rose Malone (<i>go 1998</i>) Dr Kenneth Milne Seán Mitchell (<i>ó 1996</i>) Deirdre O'Keefe Diarmuid Ó Murchú (<i>ó 1998</i>) Sally Shiels (<i>go 1998</i>) Eileen Sweeny Eugene Wall John White	Comhchoiste Bainisteoireachta Aontaithe Roinn Oideachais agus Eolaíochta Cumann Múinteoirí Éireann Cumann Múinteoirí Éireann Aontas Múinteoirí Éireann Comhdháil Cheardchumainn na hÉireann Ainmní an Aire Comhairle Náisiúnta na dTuismitheoirí—Brainse Iar-bhunscoile Cumann na Meánmhúinteoirí, Éire Comhairle Náisiúnta na dTuismitheoirí—Bunbhrainse Cumann na Scoileanna Pobail is Cuimsitheacha Aontas Múinteoirí Éireann Cumann na Múinteoirí Gairmoideachais Cumann na mBainisteoirí Bunscoile Caitliceacha Aontas Múinteoirí Éireann Bord Oideachais Shionad Ginearálta Eaglais na hÉireann Comhairle Náisiúnta na dTuismitheoirí—Brainse Iar-bhunscoile Roinn Oideachais agus Eolaíochta Cumann na Scoileanna Pobail is Cuimsitheacha Cumann Múinteoirí Éireann Cónaidhm Éireannach an Lucht Gnó agus na bhFostóirí Cónaidhm Éireannach na Múinteoirí Ollscoile Cumann na Meánmhúinteoirí, Éire
Leas-phríomhfheidhmeannach	Lucy Fallon-Byrne (<i>ó 1995</i>)	
Príomhfheidhmeannach	Albert Ó Ceallaigh	

Buíochas

Tá na foilsitheoirí buíoch de na daoine seo a leanas a thug cead dóibh bheith istigh agus grianghraif a thógáil: boird bhainisteoireachta, príomhoidí, múinteoirí agus páistí na mbunscoileanna ar fud na tíre a chomhoibrigh leis an tionscadal.

Tá siad buíoch freisin de bhainisteoirí an Luibhghairdín a thug cead dóibh grianghraif a thógáil.

Aistritheoir Micheál Ó Loingsigh

Comhordaitheoir Tomás Ó Fiacháin

Eagarthóir Nóirín Ní Nuadháin

ISBN 0-7076-6300-8

9 780707 663005

AN ROINN OIDEACHAIS AGUS EOLAÍOCHTA | DEPARTMENT OF EDUCATION AND SCIENCE

National Council for Curriculum and Assessment | An Chomhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta

NCCA